อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พันตรี ชื้น เฑียรเดช

าปนสถาน วัดยานนาวา บางรัก

๓ มิถุนายน ๒๕๑๕

อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

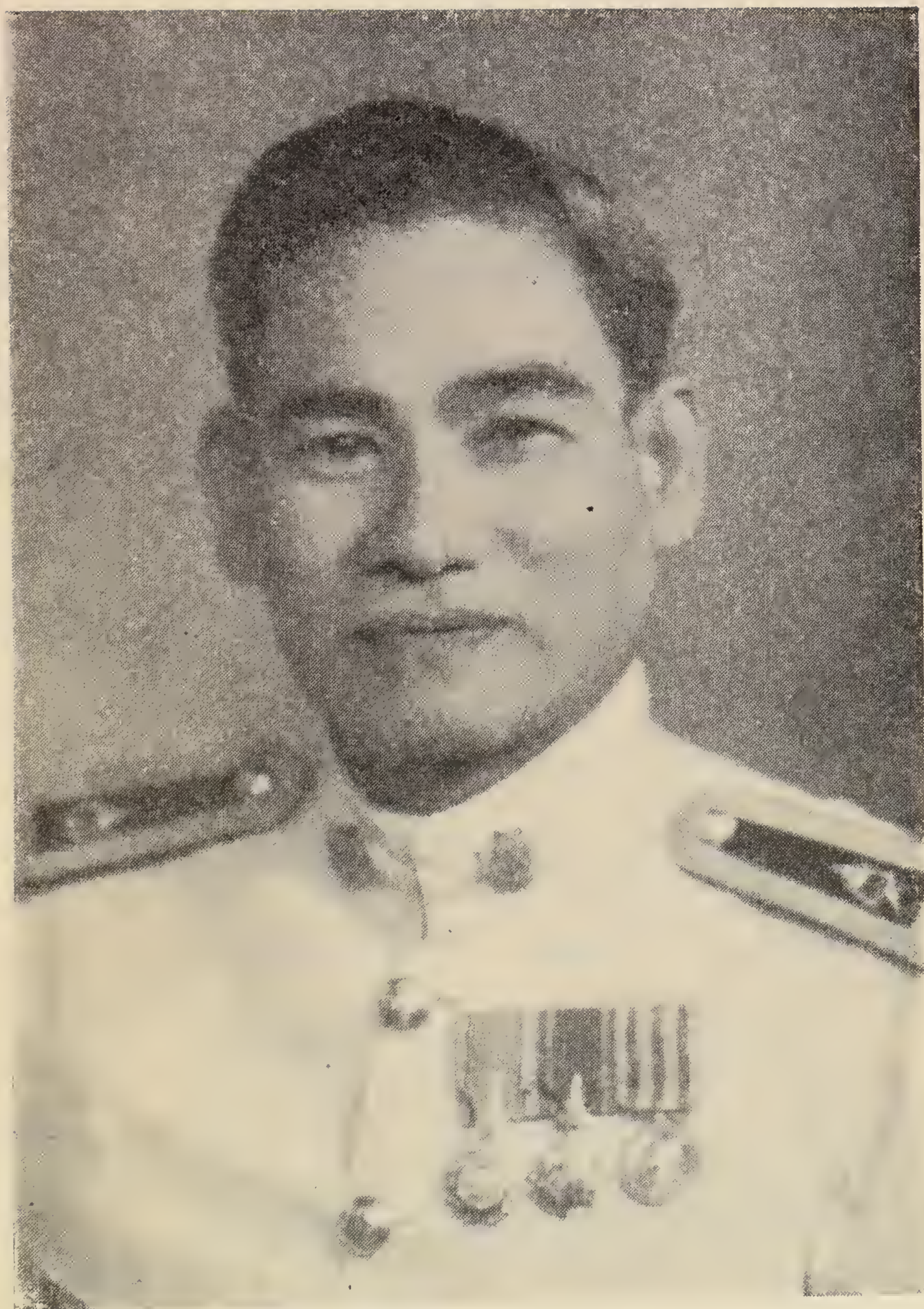

พันตรี ชื้น เทียรเดช

ณ ฌาปนสถาน วัดยานนาวา บางรัก

๓ มิถุนายน ๒๕๑๕

พันตรี ชื้น เฑียรเดช

ชาตะ ๑๒ กันยายน ๒๔๓๘

มรณะ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕

ประวัติ

พันตรีชื้น เฑียรเดช

พันตรีชื้น เฑียรเดช เป็นบุตรของ นายจินดารักษ์ เฑียรเดช (เดช เฑียรเดช) นางเที่ยง เฑียรเดช เกิดที่บ้านบางค้อ อ. บางพลัด จังหวัดธนบุรี เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๔๓๘ ปีมะแม เดือน ๙ ขึ้น ๑๐ ค่ำ มีพี่น้องร่วมบิดามารดารวม ๗ คน คือ

นายฉัตร เฑียรเดช	ถึงแก่กรรมแล้ว
นายเชิญ เฑียรเดช	ถึงแก่กรรมแล้ว
นายเชื้อ เฑียรเดช	ถึงแก่กรรมแล้ว
นายชิด เฑียรเดช	ถึงแก่กรรมแล้ว
นายชุด เฑียรเดช	ถึงแก่กรรมแล้ว
นายเชื้อ เฑียรเดช	ถึงแก่กรรมแล้ว
นางเยื้อน เฑียรเดช	ถึงแก่กรรมแล้ว

ชีวิตครอบครัว

ได้ทำการสมรสกับนางแม้น เฑียรเดช มีบุตร ๓ คน

คือ พ.ต.ท. สง่า เฑียรเดช

นางประดับ ถาวรนยะ

นางประสาท บุณยะพรรค

การรับราชการตำแหน่งหน้าที่

๑ เม.ย. ๕๖	นักการศาลโปริสภาที่ ๒
๑ ธ.ค. ๖๑	ยกบัตรศาลกรมทหารกรุงเทพพระมหานคร
๑ พ.ย. ๖๒	จ่าศาลกรมทหารกรุงเทพพระมหานคร
๑ พ.ค. ๖๕	จ่าศาลทหารบกกลาง
๑ เม.ย. ๗๘	ผู้ช่วยจ่าศาลทหารกลาง
๑ เม.ย. ๘๑	จ่าศาลทหารกลาง
๒๘ ก.ค. ๘๒	จ่าศาลทหารกรุงเทพ ฯ
๑ ต.ค. ๘๒	สำรองราชการ บก. ธน. และรักษาการจ่าศาลทหารกรุงเทพ ฯ
๑ ม.ค. ๘๙	เลขานุการสโมสรทหารบกและรักษาราชการ ปฏิคมสโมสรอีกตำแหน่งหนึ่ง
๑ ม.ค. ๙๑	ออกจากราชการเป็นนายทหารนอกประจำการ รับบำนาญ

รับพระราชทานยศ

๑๙ มิ.ย. ๘๓	นายร้อยตรี
๑ ก.ค ๘๕	นายร้อยโท
๑๕ ก.ย. ๘๖	ร้อยเอก
๑ ม.ค. ๙๐	พันตรี

ตำแหน่งราชการพิเศษ

๑ พ.ย. ๗๖	เป็นจ่าศาลพิเศษ
๑๐ ก.พ. ๘๑	เป็นจ่าศาลพิเศษ
๖ ม.ค. ๘๔	เป็นจ่าศาลพิเศษพิจารณาพิพากษาคดี ความผิดฐานขบถภายนอกราชอาณาจักร

การอุปสมบท

พ.ศ. ๒๔๗๐ ทำการอุปสมบท และลาสิกขาบทเมื่อ ๑๑ ส.ค. ๗๐

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน

เหรียญพิทักษรัฐธรรมนูญ

เหรียญบรมราชาภิเศก

เบ็ญจมาภรณมงกุฎไทย
เบ็ญจมาภรณ์ช้างเผือก
เหรียญจักรมาลา
เหรียญชัยสมรภูม

ราชการทัพ

ราชการสนามอินโดจีน และกรณีฉุกเฉินสงคราม มหาเอเชียบูรพา

ถึงแก่กรรม

ได้ถึงแก่กรรมเนื่องจากหัวใจวายเมื่อ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ, ๒๕๑๕ เวลา ๑๐.๐๐ น ณ บ้าน พักตรอกวัดจันทร์ใน ตำบลบางคอแหลม อ. ยานนาวา พระนคร รวมอายุได้ ๗๖ ปี ๕ เดือน ๕ วัน

คำอนุโมทนา

ตอบปัญหาธรรม ทางวิทยุ ท.ท.ท. และจากวารสาร พ.ส.ล. ฉบับนักศึกษา ของหม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล ประธานองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ซึ่งตีพิมพ์ไว้ในหนังสืออนุสรณ์ในงานรับพระราชทานเพลิงศพ พ.ต. ชื่น เฑียรเดช เล่มนี้ เป็นส่วนหนึ่งของตอบปัญหาธรรมฉบับที่สำนักงานเลขาธิการ องค์การ พ.ส.ล. จัดพิมพ์เป็นเอกสารชุด พ.ส.ล. อันดับที่ ๓๕ พ.ต.ท. สง่า เฑียรเดช เจ้าภาพได้ติดต่อขอประทานพระอนุมัติองค์ประทานพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก และได้ทรงอนุมัติแล้ว

ม.จ. หญิงพูนพิศมัย ดิศกุล ทรงอธิบายว่า – การตอบปัญหาธรรมนั้น เป็นงานอดิเรกที่ทรงทำมาหลายปีแล้ว ผู้ถามหรือผู้ตั้งปัญหาก็มีความรู้ ความเข้าใจทางพุทธศาสนาหลายระดับและปัญหาที่ถามนั้นเล่า ก็หลายเชิงชั้น นับแต่ให้แก้กังวลใจในปัญหาชีวิตประจำวัน ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม ขึ้นไปจนปัญหาโลกแตก สุดแท้แต่จะมีผู้ถาม ตั้งแต่นักเรียนนักศึกษาไปจนถึงศาสตราจารย์ อาจารย์บรรยายวิชาการศาสนาในมหาวิทยาลัย และนักหนังสือพิมพ์ต่างประเทศในโอกาสต่าง ๆ

แม้ทุกวันนี้ก็ทรงตอบทางวิทยุกระจายเสียง ท.ท.ท. ทุกคืนวันพุธ และทางวารสาร พ.ส.ล. ฉบับนักศึกษา ในหน้า "ท่านหญิงตอบปัญหา" ทุกฉบับเป็นประจำ ผู้อ่านอาจสังเกตได้ว่า คำตอบปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นความคิดเห็นส่วนพระองค์ท่าน และมิได้ทรงสาธยายให้มากเกินไปกว่าตอบตรงไปตรงมาโดยอ้างเหตุผล และทรงน้อมนำให้ยึดพุทธธรรมเป็นหลักวิถีปฏิบัติ

ในการที่ พ.ต.ท. สง่า เฑียรเดช มีเจตนาพิมพ์หนังสือเล่มนี้เป็นธรรมบรรณาการเพื่อเผยแผ่พุทธธรรมอันเป็นประโยชน์แก่โลก นับเป็นบุญกิริยาวัตถุที่ควรสรรเสริญ ทั้งนี้ ขอจงเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ พ.ต. ชื้น เฑียรเดช ได้ประสพสรรพวิบูลมนูญผลในสัมปรายภพทุกประการ.

(นายเอี่ยม สังขวาสี)

เลขาธิการกิตติมศักดิ์

องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก

ไว้อาลัยแด่คุณพ่อ

ลูกภูมิใจมากที่ได้เกิดมาเป็นลูกผู้ชายคนเดียวของคุณพ่อ เพราะคุณพ่อเป็นพ่อที่ให้ความอบอุ่น ความรัก ความเมตตากรุณาและความยุติธรรมต่อลูก พ่อสอนให้ลูกประพฤติตนแต่ในทางที่ถูกที่ควร ไม่ให้คิดอาฆาต-ศัตรู ให้รู้จักอภัยและเสียสละ ให้เป็นคนมีมานะอดทนในกิจการทุกอย่าง คอยให้คำแนะนำปรึกษาปลอบใจ และให้กำลังใจแก่ลูกอยู่เสมอ

ปรกติ คุณพ่อเป็นผู้ที่มีอนามัยดี แข็งแรง กิจวัตรประจำ ทำบุญตักรบาตร ฟังเทศ ใฝ่ใจหาทางสงบในทางธรรม สมทบทุนร่วมในการสร้างโบสถ์ สร้างศาลา ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน

คุณพ่อเริ่มมีอาการอ่อนเพลียและนอนไม่ค่อยหลับมา ๓ วัน พอวันที่ ๔ คือวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ หลังจากรับประทานอาหารเช้าเสร็จแล้วประมาณ๑๐.๐๐น. คุณพ่อก็ขอตัวเข้านอนพักผ่อนและจากลูกไปด้วยอาการสงบ ก่อนจากไปได้สอนลูกเป็นครั้งสุดท้ายว่า จง

ให้อภัยต่อผู้ที่เป็นศัตรู จงประกอบแต่กรรมดี ให้ระมัดระวังการใช้จ่าย เพราะเงินหายาก พ่อหมดห่วงและสบายใจแล้ว ซึ่งลูกยังจดจำคำสอนได้โดยแม่นยำและจะปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดจวบจนอายุขัย

การจากไปของคุณพ่อด้วยอาการอันสงบและโดยไม่คาดฝันครั้งนี้รวมอายุได้ ๗๖ ปี ๕ เดือน ๕ วัน ถึงแม้ว่าการเกิดแก่เจ็บตายจะเป็นสิ่งธรรมดาที่ทุกคนต้องประสพ แต่ลูกก็ไม่สามารถจะหักห้ามความรักความอาลัยที่มีต่อคุณพ่อได้ ถ้าชาติหน้ามีจริงแล้ว ลูกขอภาวนาให้ได้เกิดเป็นลูกของคุณพ่อตลอดไป วิญญาณของคุณพ่อสถิตอยู่แห่งใด ขอได้โปรดรับความรักความอาลัยของลูกที่มีต่อคุณพ่อไว้ด้วย คุณความดีของคุณพ่อที่ได้สร้างได้ประกอบไว้ ขอให้เป็นผลานิสงฆ์ ดลบันดาลให้คุณพ่อได้ประสพแต่ความสุขอันยอดยิ่งในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

จากลูกของคุณพ่อ

พ.ต.ท. สง่า เฑียรเดช

ตอบปัญหาธรรม

ทางวิทยุ ท.ท.ท.

และ

วารสาร พ.ส.ล. ฉบับนักศึกษา

ของ

หม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล

ประธานองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก

ตอบปัญหาธรรม

ของ

ม.จ. หญิงพูนพิศมัย ดิศกุล

ปัญหา พระอรหันต์เป็นอย่างไร ?

ตอบ เป็นผู้ที่หมดกิเลสแล้ว ท่านไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข เพราะเห็นความจริงของโลกแล้วว่าเป็นอย่างไร จึงไม่อยู่ในอำนาจของกิเลส ท่านคงมีแต่ความเมตตากรุณาต่อสัตว์โลกที่ยังหลงไหลอยู่ในความไม่จริงต่าง ๆ เมื่อท่านไม่มีกิเลสแล้ว กิเลสก็ไม่มีแรงจะพาท่านกลับมาเกิด มาตาย อย่างคนที่ยังมีกิเลสอยู่ เป็นอันว่าท่านได้พ้นทั้งทุกข์ทั้งสุขหมดเลย.

ปัญหา จิตคืออะไร ?

ตอบ คือธาตุรู้ เป็นธาตุที่เห็นด้วยตาไม่ได้ เช่นเดียวกับความทรงจำ เวลาเราลืมอะไรเราต้องขอคิดก่อนแล้วจะกลับจำได้ การที่กลับจำได้ก็แปลว่ามันยังอยู่จึงกลับมาได้ จิตกับจำก็เป็นธาตุใกล้กัน อยู่ได้ด้วยธาตุไฟรักษาไว้ ปัญหาจึงอยู่ที่เวลาตายแล้วจิตนั้นตายไปด้วยหรือเปล่า เราเชื่อกันว่า

เวลามีชีวิตอยู่เรียกว่า จิต เมื่อตายแล้วเรียกว่าวิญญาณ และวิญญาณนี้แหละจะพาไปเกิดตามแรงกรรมที่เราทำไว้เอง คือดีก็ไปตามดี ชั่วก็ไปตามชั่ว เมื่อคนทำชั่วบ้างดีบ้าง คนจึงไม่เหมือนกันได้ แม้เกิดมาท้องเดียวกัน เราจึงต้องเชื่อในกรรมที่ทำเอง หวังว่าท่านจะเห็นด้วย.

ปัญหา ท่านหญิงเข้าใจธรรมะตั้งแต่เมื่อไรคะ ?

ตอบ เข้าใจว่าตั้งแต่ ๘ ขวบ เพราะไปฟังเทศน์กับคุณย่า วันหนึ่งเจ้าคุณแจ่มวัดมงกุฏ ฯ ท่านเทศน์ว่า – เวลายุงมาเกาะยังไม่ทันจะกัด เราก็ยกมือมุ่งหมายจะตีให้ตาย แต่พอตบฉาดลงไป ยุงก็บินหนีไปได้ กลายเป็นเราตีตัวเอง ฟังแล้วก็นึกว่า เออจริง ๆ นะ ในเวลานั้น จึงเลยนึกว่าเข้าใจแต่ ๘ ขวบ หรือจะเป็นเพราะสนุกเรื่องยุงก็เป็นได้ ต่อมาจนอายุ ๑๙ แล้ว จึงอ่านเข้าใจในพระธรรม คือ สัมโพชฌงค์ ๗ เมื่อเข้าใจชัดแล้ว ก็มีความสุขใจมาแต่นั้น จะเผลอไปบ้างก็ยังมีสติกลับนึกได้ว่าอะไรผิด อะไรถูก ซึ่งทำให้รู้สึกว่าสบายกว่าแต่ก่อน ๆ มาก จึงอยากให้เราผู้เป็นพุทธทุกคนได้รับความสุขนั้นด้วย.

ปัญหา ทอดผ้าป่าที่โบสถ์พราหมณ์ได้หรือไม่ ?

ตอบ ไม่ได้แน่ เพราะคนละเรื่อง ยังมีคนเป็นอันมากที่เข้าใจว่าศาสนาพราหมณ์และพุทธเป็นคนละศาสนา ที่จริงพระพุทธเจ้าก็ประสูติเป็นพราหมณ์ก่อน จนทรงทราบว่าไม่ถูกจึงทรงตั้งพุทธขึ้น แล้วทรงถือเอาประโยชน์สายกลาง ไม่หักโหมจิตใจมนุษย์ เช่น เรายังสวด สัคเคกาเม ฯ อยู่จนบัดนี้ ถ้าจะเปรียบกับศาสนาคริสต์แล้ว พราหมณ์ก็คือพระคัมภีร์เก่า พุทธคือพระคัมภีร์ใหม่ และก็เคยรวมกันมาแต่ดึกดำบรรพ์ ดังจะเห็นได้จากหนังสือเก่า ๆ ว่า มีคำว่าสมณะพราหมณาจารย์ อยู่ในพระราชพิธีเสมอไป เทวรูปฝีมือไทยก็ยังมีเป็นพยานอยู่ตั้งแต่สมัย สุโขทัย จะดูได้ในพิพิธภัณฑ์สถานบัดนี้ การที่จะนับถือคนดีนั้น พระพุทธเจ้ามิได้ทรงห้าม แต่ถ้าเรานับถือสิ่งไรยิ่งกว่า หรือแม้เพียงเท่ากับพระพุทธเจ้าแล้ว ก็ควรเรียกว่าไม่ใช่พุทธ หวังว่าท่านจะเข้าใจ.

ปัญหา อ่านหนังสืออะไรจึงจะดี ?

ตอบ หนังสืออะไรที่ให้ความรู้ก็ดีทั้งนั้น เรายิ่งอ่านมากเราก็ยิ่งรู้มากเป็นธรรมดา แต่เราจะต้องอ่านเป็นคือรู้ว่าเขาเขียนเพื่ออะไรเสียก่อนจึงจะได้ประโยชน์ เพราะ

ฉะนั้น *คำนำ* ของหนังสือนั้น ๆ จึงควรอ่านก่อนเสมอไป แต่ถ้าจะอ่านหนังสือที่ขายดีก็ดูที่เอ็ดชั่นว่า เขาพิมพ์กี่ครั้งแล้ว ถ้าพิมพ์หลายครั้งก็ต้องดีแน่.

ปัญหา ถ้าทุกสิ่งเป็นกิเลสแล้ว เราอยู่เฉย ๆ มิเป็นก้อนดินหรือ ?

ตอบ ท่านไม่ได้บอกว่าให้อยู่เฉยๆ จะทำอะไรก็ทำได้ เว้นแต่บาปเท่านั้น เช่น ต้องการอะไรถ้าไม่ได้ก็ไม่ต้องเดือดร้อน แต่ถ้าเดือดร้อนก็จะต้องเอาให้ได้แม้ขโมยเขาก็เป็นกิเลสแน่ไม่ต้องสงสัยเลย การที่ไม่มีกิเลสนั้นไม่ได้แปลว่าอยู่เฉย ๆ เราอยู่ด้วยเห็นความจริงว่า โลกนี้เต็มไปด้วย อนิจจํ ทุกขํ และอนตฺตา แล้วสงสารมนุษย์ด้วยกันว่าหลงงมงายอยู่ต่างหาก ถ้าเราช่วยเขาได้ก็ช่วย ถ้าช่วยไม่ได้ก็ถืออุเบกขาคือคิดเสียว่าเป็นกรรมของเขาเอง หวังว่าท่านจะเข้าใจและเห็นด้วย.

ปัญหา กรรมชนิดใดให้ผลอย่างไร ?

ตอบ ท่านว่า--*ฆ่าสัตว์* ทำให้ *อายุสั้น*

ทรมานสัตว์ ทำให้ *เป็นคนขี้โรค*

ขี้เหนียว ทำให้ *เป็นคนจน*

โมโหร้าย ดุ ทำให้ *เป็นคนน่าเกลียด ไม่สวย*

รวมความว่าทำอย่างไรก็จะได้อย่างนั้น เพราะฉะนั้น ถ้าท่านอยากดี ก็จงทำดีเถิด จะได้ผลแน่ไม่ช้าก็เร็ว.

ปัญหา ดอกบัวนั้น ในทางพุทธแปลว่าอะไร ?

ตอบ คือเมื่อพระพุทธเจ้าทรงพระดำริว่า พระธรรมที่ทรงตรัสรู้นั้น มนุษย์จะสามารถเข้าใจได้หรือไม่ แต่แล้วก็ทรงพระดำริว่า มนุษย์ย่อมมีอยู่หลายชนิด เช่นเดียวกับดอกบัวที่เกิดจากโคลนตม บางดอกก็ถูกเต่า ปลา กัดกินเสียแต่ใต้น้ำ บางดอกเติบโตขึ้นมาได้ยังไม่ถึงครึ่งทางก็มีอันจะพับหักไป บางดอกขึ้นมาได้เกือบพ้นน้ำก็ก้านหัก แม้เช่นนั้นยังมีบางดอกที่ชูก้านพ้นน้ำ และเบิกบานส่งกลิ่นขจายขจรไปได้ทั่วสารทิศ ทรงพระพุทธดำริฉะนี้แล้ว จึงตกลงพระหฤทัยเสด็จออกทรงสั่งสอนมนุษย์ต่อมาจนตลอดพระชนม์ชีพ เราจึงต้องนึกถึงพระพุทธกรุณาอยู่จนบัดนี้ และดอกบัวก็เป็นสัญญลักษณ์ว่า มนุษย์มีหลายชนิดไปด้วย.

ปัญหา ทำไมจึงมีใบเสมารอบพระอุโบสถ ?

ตอบ นี่เป็นข้อพิสูจน์ว่าพระพุทธศาสนาเป็นประชาธิปไตยอีกข้อหนึ่ง เพราะเสมานี้เป็นสิ่งที่กำหนดเขตของพระสงฆ์ว่า ถ้ากำลังมีพิธีกรรมอยู่ในโบสถ์แล้ว สงฆ์ที่มา

จากที่อื่นจะเข้าไปไม่ได้ ทั้งนี้ เพราะในพิธีนั้น ๆ ท่านจะต้องออกเสียงโหวตกัน ถ้าองค์ใหม่มาก็จะต้องโหวตใหม่ไม่รู้จบ จึงกำหนดเขตไว้เสีย.

ปัญหา ทำไมบางแห่งจึงมีใบเสมา ๒–๓ ใบ ซ้อนกัน ?

ตอบ เพราะพระสงฆ์มีหลายนิกาย นิกายหนึ่งจะทำพิธีก็ต้องให้ถูกต้องตามตำหรับของท่าน เช่น พระมาจากซีลอนก็ต้องสำรวจว่าถูกต้องแล้ว ถ้ามี ๒ อันซ้อนแปลว่าอันหนึ่งของวัดทำขึ้น และอีกอันหนึ่งทางการรับรองว่าถูกต้อง ถ้า ๓ อันแปลว่าคณะอื่นมาทำอีกที เท่าที่ทราบมานี้เพราะได้ยินสมเด็จกรมพระยาดำรงค์ ฯ ตรัสอธิบาย เวลาเสด็จไปตรวจโบราณคดีตามหัวเมือง.

ปัญหา ทำไมลูกประคำญี่ปุ่นจึงมี ๓๖ เม็ด ?

ตอบ เพราะ ๑๐๘ ยาวเกินกว่าจะใส่ข้อมือได้ จึงลดลงมาให้พอดี แล้วสวดวนไปจนครบ ๑๐๘ ก็ได้เท่ากัน ถ้าใส่ที่คอก็มีจำนวน ๑๐๘ เหมือนกัน ๑๐๘ นั้นคือ คำสวดบูชาพระรัตนตรัย อิติปิโส ฯ สฺวากฺขาโต ฯ และสุปฏิปันโน ฯ ถ้านับไปทุกคำจนครบแล้วจะได้ ๑๐๘ คำ ส่วนทางกำลังของดาวคือ พระอาทิตย์ กำลัง ๖ พระจันทร์ ๑๕ พระอังคาร ๘

พระพุธ ๑๗ พระเสาร์ ๑๐ พระพฤหัศ ๑๙ พระราหู ๑๒ พระศุกร์ ๒๑ รวม ๘ องค์ เป็น ๑๐๘ ได้ด้วย.

(คำถามนี้ของชาวเยอรมันคนหนึ่งมาจากอาฟริกา)

ปัญหา พระพุทธเจ้าทรงสอนไม่ให้กลัวตายอย่างไรบ้าง?

ตอบ มีคำสอนนี้อยู่มากมาย เรียกว่า มรณสติ ถ้าจะเอามาอธิบายก็คงเปลืองเวลามาก จึงขอถามท่านง่าย ๆ ว่า ถ้าเรากลัวตาย เราจะตายหรือไม่ และถ้าเราไม่กลัว เราจะตายหรือไม่ คำตอบว่ากลัวตายก็ตายไม่กลัวก็ตายเท่ากัน ฉะนั้น จะกลัวไปทำไม สิ่งที่ควรกลัวนั้น คือ ตายแล้วมีบาปหรือมีบุญติดตัวไปด้วยหรือเปล่า เพราะมีแต่แรงบาป แรงบุญเท่านั้นที่จะพาเราไปต่อไป.

ปัญหา ทำไมท่านไม่ชอบประกวดนางงามครับ ?

ตอบ เพราะไม่เห็นด้วยหลายอย่าง ถ้าจะให้อธิบายก็ไม่มีเวลาพอที่นี่ ขอบอกแต่ว่า เพราะเห็นว่าผิดเวลา ผิดสถานที่ ผิดความต้องการในปัจจุบัน ทำให้คนสงสัยว่าเป็นการรักชาติจริงหรือเปล่า การที่เอาเล่นเป็นจริง เอาจริงเป็นเล่นนั้น เป็นเรื่องของเด็กมากกว่าผู้มีปัญญาหรือปกติชน หวังว่าท่านจะเข้าใจได้

ปัญหา ลูกนิมิตคืออะไร ?

ตอบ แต่ก่อนยังไม่มีโฉนดที่ดิน แต่จะต้องกำหนดท้องที่ โดยเฉพาะที่วัด และที่สำคัญต่าง ๆ เพื่อไม่ให้มีการถกเถียงกันได้ ท่านจึงได้ทำสิ่งพิสูจน์ฝังไว้ในพื้นดินเสียทีเดียว ผู้ใดช่วยทำถวายวัดก็นับว่าได้ทำกุศลด้วยอย่างหนึ่ง.

ปัญหา ทำไมต้องถวายข้าวพระพุทธเมื่อท่านก็ฉันไม่ได้?

ตอบ ท่านผู้ใหญ่ท่านเล่าให้ฟังว่า แต่เดิมนั้นเวลามีการงาน เจ้าของบ้านผู้ชายก็ยุ่งรับแขก เจ้าของบ้านผู้หญิงก็อยู่ในครัว จำต้องมีผู้ดูแลพระและพิธีกรอีกคนหนึ่ง ครั้นพระกลับแล้วเจ้าของบ้านทั้งสองก็ออกไปเลี้ยงแขก ต่างคนต่างก็ลืมผู้เป็นพิธีกรนั้น เขาจึงจัดถวายพระพุทธไว้เสีย ๑ ที่ เพื่อไม่ต้องเป็นห่วงลูกศิษย์พระคนนั้น ผู้ที่รู้หลักเดิมจึงจัดให้พอกินอิ่มหนึ่ง ผู้ที่ไม่รู้ก็เลยจัดเป็นเครื่องเซ่นไปเลยทุกสิ่งเขามีความมุ่งหมายจึงทำ ถ้าเรารู้จักค้นให้พบเหตุ เราก็จะฉลาดขึ้นเสมอ.

ปัญหา ทำไมคนจึงเดือดร้อนเรื่องแต่งตัวตามสมัยกันครับ ?

ตอบ เพราะเครื่องแต่งตัวมันบอกนิสัยสันดานได้ ถ้าแต่งตัวเล่นในบ้านคงไม่มีใครเขาเดือดร้อนดอก เพราะเป็นเรื่องส่วนตัว แต่ถ้าออกมาเดินตามถนนแล้ว มันกลายเป็นราษฎรของเมืองนั้นเมืองนี้ เราจะต้องได้รับติชมไปด้วยกันหมดว่า คนเมืองนั้น ๆ เป็นคนชนิดไร เขามีส่วนได้เสียเขาจึงเดือดร้อนไปด้วย แต่ถ้าเราฉลาดเราก็ไม่แต่งตามก็แล้วกัน เราต้องแสดงให้เห็นว่าเรามีตัวเป็นของเราเอง แม้ *สมัย* ก็เป็นนายเราไม่ได้ จะไม่ดีกว่าหรือ ขอให้ช่วยกันคิดดูให้ดี.

ปัญหา สิ่งศักดิ์สิทธิ์คืออะไร ?

ตอบ คือสิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยไม่คิดเห็น เช่น เวลาตนมีทุกข์จะเป็นเพราะเจ็บไข้หรือผิดหวังอะไรก็ตาม คนนั้นจะต้องวิ่งหาที่พึ่งทางใจเป็นธรรมดา จึงเกิดการบนบานสารกล่าวแก่สิ่งที่เชื่อว่าจะช่วยได้ และถ้าได้ประสงค์บ่อย ๆ เข้าก็ต้องเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์จริง มนุษย์เกิดมามีทั้งทุกข์ทั้งสุขไม่เว้นตัว จึงยากที่จะบังคับความเชื่อของคนได้ นอกจากอย่าเชื่อในทางบาปก็แล้วกัน.

ปัญหา คำว่า กองอาสา นั้นแปลว่าอะไรครับ ?

ตอบ แปลว่าคนหนึ่งที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองของเรา และตั้งขึ้นเป็นพวกหนึ่งกองหนึ่ง คนโบราณเขารู้จักบุญคุณและร่วมทุกข์ร่วมสุข เวลาเจ้าของเมืองมีสงครามเขาก็อาสาไปรบด้วย เวลามีการงานเขาก็แต่งการเล่นของเขามาช่วยในงาน เช่น องเชียงสือ เจ้าแผ่นดินญวน เข้ามาอาศัยรัชกาลที่ ๑ อยู่ในกรุงเทพ ฯ ท่านก็คิดญวนรำโคมขึ้นเล่นถวายในงานพระราชพิธีต่าง ๆ ยังมีคำว่า กองอาสาจามกองอาสาญี่ปุ่น ฯ อยู่ในพระราชพงศาวดาร และการเล่นที่เรียกว่า โมงคลุ่ม กุลาตีไม้ โอละพ่อ ญวนตักน้ำ ฯ เหล่านี้เป็นชื่อการเล่นที่เล่นถวายหน้าพลับพลาทั้งนั้น ข้าพเจ้ายังเคยได้เห็นเมื่องานเปิดพระบรมรูปทรงม้า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑

ปัญหา วัดที่เป็นหินยานแท้ ๆ ในกรุงเทพ ฯ และธนบุรีมีมากสักเท่าไร ?

ตอบ กรมการศาสนาได้ให้จำนวนวัดว่า ในจังหวัดพระนครมี ๑๘๔ วัด และในธนบุรีมี ๑๙๗ วัด ในเมืองไทยนั้นเราเป็นนิกาย *เถรวาท* ซึ่งแต่ก่อนเรียก *หินยาน* ทั้งนั้นมีวัดมหายานคือวัดจีนญวนก็มีอยู่ไม่ถึง ๓๐ วัด การที่เรียกว่าหินยานนั้น พวกมหายานเป็นผู้เรียก ด้วยติเตียนว่าแคบแข็ง

เช่นหิน เมื่อมีการประชุมพุทธทั่วโลกในประเทศลังกา ใน พ.ศ. ๒๔๙๓ ที่ประชุมจึงมีมติให้เลิกใช้คำว่าหินยาน เป็นใช้คำว่าเถรวาท แต่บัดนั้นมา.

พระพุทธศาสนามี ๒ นิกายเท่านั้น คือ *เถรวาท* และ *หินยาน* เมืองไทยเป็นเถรวาท แต่มี ๒ คณะ คือ มหานิกาย และ ธรรมยุตเท่านั้น.

ปัญหา เสาหงษ์ที่อยู่ตามวัดนั้น แปลว่าอะไร ?

ตอบ ผู้ใหญ่ท่านบอกว่า คือ เสาโคม เขาให้หงษ์นั้น คาบโคมส่องทางเข้าวัด อันเป็นทางนำไปสู่พระนิพพาน ในศาสนาพราหมณ์ซึ่งเป็นพระคัมภีร์เก่าของศาสนาพุทธนั้น ถือว่า หงษ์เป็นพาหนะของพรหมผู้สร้าง และมนุษย์ทั้งหลายบำเพ็ญบุญกิริยาเพื่อเข้าสู่องค์พระพรหม เช่นเดียวกับบรรดาชาวพุทธบำเพ็ญบุญเพื่อถึงพระนิพพาน คือ ความสงบสุขอันไม่เปลี่ยนแปลง.

เมื่อเขาสร้างวัด จะทำเสาโคมให้ได้ทั้งงามและมีความหมายในทางศาสนา เขาจึงเลือกเอาหงษ์ซึ่งได้ทั้ง ๒ อย่างตามต้องการ ส่วนที่มีรูปหงษ์อยู่ที่หน้าบรรพ์พระอุโบสถนั้น อาจจะมีความหมายเป็นอย่างอื่น เช่น ท่านผู้สร้างวัด

นั้น ท่านชื่อหงษ์ ก็เป็นได้ อย่างไรก็ตามผู้ที่เขาลงทุนทำสิ่งไรนั้น เขาจะต้องมีความมุ่งหมายอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยกันทั้งนั้น เราจึงจะต้องค้นคว้าหาความจริงอยู่เสมอไป.

ปัญหา บุญกับกุศลต่างกันอย่างไร ตลอดถึงผลบุญกุศลด้วย ?

ตอบ กุศลคือทำดีทำชอบ เปรียบเหมือนล้างชามก็ได้ผลเป็นความสะอาดคือบุญ ผลของกุศลก็คือได้บุญ ผลของบุญก็คือได้รับความสุข แต่เราใช้ปะปนกันไปจนเข้าใจว่าเหมือน ๆ กัน.

รวมความสั้น ๆ ว่า ทำกุศลเพื่อได้บุญ เช่นเราไปฟังเทศน์เป็นการกุศล และได้บุญมาเป็นความสุขใจเพราะเข้าในพระธรรมนั้น.

ปัญหา มีผู้กล่าวว่า ศาสนาพุทธทำให้วิทยาศาสตร์ไม่เจริญ จริงหรือไม่ ?

ตอบ ขอตอบด้วยคำถามก่อนว่า ทำไมศาสนาพุทธจึงจะไปทำให้สิ่งไรไม่เจริญโดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ เพราะพุทธศาสนาก็ไม่มีโต้เถียงขัดกันกับวิทยาศาสตร์เลยยกตัวอย่าง

เช่น วิทยาศาสตร์พิสูจน์ทางวัตถุว่า ธาตุทั้งปวงเกิดขึ้นโดยตัวของมันเอง แต่เมื่อมันพบกันเข้าก็กลายเป็นอื่น เช่น ๑ มาพบกับ ๑ ก็กลายเป็น ๒ ไป ทางพระพุทธศาสนาท่านก็สอนมาก่อนมีวิทยาศาสตร์ว่าอย่างนั้น เพราะฉะนั้น การผิดกันอยู่ก็เพียงพระพุทธศาสนา รู้ได้ทางใจ วิทยาศาสตร์รู้ได้ทางวัตถุ ไม่มีทางจะขัดความเจริญแก่กันและกันได้เลย กลับเป็นการตรงกันข้ามว่า วิทยาศาสตร์พิสูจน์ว่าพระพุทธศาสนานั้นเป็นศาสนาที่เป็นความจริงและถูกต้อง ขอให้ท่านพิจารณาให้ดีเถิดจะเห็นว่าเป็นเช่นนั้นจริง ๆ.

ปัญหา เดี๋ยวนี้คนมีการศึกษาสูง ๆ โดยเฉพาะที่สำเร็จจากต่างประเทศ เวลากลับมาเมืองไทยจะพูดอะไรต้องเป็นภาษาต่างประเทศเสมอ ไม่ใช่พูดภาษาไทยครึ่ง ฝรั่งครึ่ง พูดทั้งประโยค ๆ เลย ถ้านานไปกว่านี้จำนวนผู้ที่สำเร็จจากนอกมากขึ้นเรื่อย ๆ ภาษาไทยของเรามิแย่หรือ เราจะมีภาษาไทยแท้จริงของเราหรือไม่ ? กระหม่อมมาขอทูลถามเพียงแค่นี้ เพราะข้องใจมานานแล้ว

ตอบ เขาอาจจะพูดเพราะเคยปากก็ได้ หรืออาจจะพูดกับคนใดคนหนึ่งเป็นความลับ เพื่อไม่ให้คนอื่นเข้าใจด้วยก็ได้ เพราะเคยมีตัวอย่าง เช่น เจ้าคุณชลยุทธ ฯ ชาวเดนมาร์ค ท่านเคยบอกกับข้าพเจ้าเองว่า ถ้าจะพูดความลับกับคุณหญิง ท่านต้องพูดภาษาไทย เพราะไม่อยากให้พวกลูก ๆ เข้าใจ.

แต่ถ้าเขาจะพูดฝรั่งไม่มีเหตุจำเป็นแล้ว เราก็อย่าพูดด้วย เราต้องไม่รู้จักเพราะไม่ใช่พวกเรา และเราจะไม่เชิญให้กินกับข้าวไทยกับเราด้วย ปล่อยให้อดน้ำพริกเสียสัก ๓ เดือนเท่านั้นก็พูดไทยได้.

ปัญหา ผีมีจริงหรือเปล่า วิญญาณกับผีเหมือนกันหรือไม่ ?

ตอบ ปัญหานี้จะต้องถามก่อนว่า ท่านเรียกอะไรว่า ผี ถ้าท่านเรียกผู้ที่ตายไปแล้ว กลับมาให้เห็นรูปได้ในบางครั้งบางคราวแล้ว ข้าพเจ้าก็ขอตอบว่าผู้ใดเคยเห็นก็ต้องบอกว่ามี ผู้ใดไม่เคยเห็นก็เชื่อว่าไม่มี โลกที่เราอยู่นี้เต็มไปด้วยโลกธาตุต่าง ๆ ตัวเราเองก็ปรุงแต่งขึ้นด้วยธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม ใครจะปฏิเสธได้ว่า ธาตุกับธาตุพบกันเข้าจะไม่เกิด

ปฏิกิริยาอย่างหนึ่งอย่างใด หีบวิทยุที่เราเปิดฟังอยู่นี้ ถ้าหลอดไฟไม่พอดีหรือไม่ถูกส่วนสัดก็จะรับเสียงภายนอกไม่ได้ แต่ถ้าถูกต้องกันดีทั้ง ๒ ฝ่ายก็สามารถจะดังได้ราวกับอยู่ใกล้ ๆ กัน แม้จะอยู่ไกลกันเพียงใดก็ตาม โดยเหตุนี้แหละ ในปัจจุบันนี้มหาวิทยาลัยในตะวันตกจึงกำลังทำการค้นคว้าหาความจริงในเรื่องโลกธาตุนี้อยู่เป็นอันมาก ดังเราจะเห็นได้จากบทความเรื่อง "อภิญญาของพระพุทธเจ้า" และ "พุทธปาฏิหาริย์มีจริงหรือไม่" ในหนังสือพระธรรมจักษุ เล่ม ๔๘ ตอน ๒ ประจำเดือนพฤศจิกายน ๒๕๐๖ ซึ่งมีความว่า มร. โรเบิร์ต เท็กซเตอร์ ผู้ซึ่งได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยเยลในอเมริกา พิสูจน์ว่าผีก็มี เทวดาก็มี เป็นแต่ตามนุษย์เห็นไม่ได้เท่านั้น

ข้อ ๒. ถ้าท่านเชื่อว่าผีคือธาตุรู้แล้ว ก็คืออันดับเดียวกันกับวิญญาณธาตุนั่นเอง จึงควรเรียกว่าเหมือนกันได้.

ปัญหา พิธีการในศาสนาถือว่าเป็นของเก่าคร่ำคร่าควรจะเลิกหรือยัง ?

ตอบ ทำไมจึงจะเลิกเสียเล่า พิธีการอะไรที่เก่าคร่ำคร่าถึงควรจะเลิก ไม่เข้าใจเองกระมัง ฉะนั้น ข้าพเจ้า

จึงขออธิบายดังต่อไปนี้ คือพิธีนั้นมีเหตุผลเสมอ เช่น การบวชพระก็คือเข้ามหาวิทยาลัยเรียนเรื่องชีวิตมนุษย์ การพิธีก็เป็นประชาธิปไตย ๑๐๐% เต็ม ที่ท่านสวดญัตติก็คือท่านโหวตกันว่าจะรับผู้บวชใหม่ได้ในคณะสงฆ์หรือไม่ คำถามที่เรียกว่าขานนาคมีอยู่ ๑๑ ข้อ ก็ล้วนแต่ทันสมัยอยู่จนบัดนี้ พระพุทธเจ้าทรงทราบแล้วว่า พิธีทอดกฐินนั้นก็ต้องมีโหวตกันอีกว่า ผ้าที่เขาเอามาถวายนั้นควรจะได้กับพระองค์ใด พระองค์เดียวเรียกว่าภิกษุ ถ้า ๕ องค์ขึ้นไปจึงเรียกว่าสงฆ์ ทั้งนี้ก็เพื่อการโหวตกันได้นั้นเอง และรวมทั้งเรื่องใบเสมาด้วย เพราะถ้ากำลังทำพิธีโหวตกันอยู่ในพระอุโบสถนั้น ถ้ามีพระมาจากอื่นเข้าไปในพิธีโดยไม่รู้แล้ว ก็จะต้องทำใหม่อีกทุกครั้งไป ท่านจึงปักใบเสมาไว้ให้เป็นขอบเขตว่า ถ้ามีพิธีอยู่ในพระอุโบสถแล้ว พระอื่น ๆ จะเข้าไปเกินใบเสมานั้นไม่ได้ การที่เราสวดมนต์เลี้ยงพระกันอยู่ทุกวันนี้ ก็เพราะครั้งหนึ่งพราหมณ์ไปกราบทูลถามพระพุทธเจ้า ถ้าข้าพระองค์จะทำงานมงคลเช่น ขึ้นบ้านใหม่หรือแต่งงานแล้ว จะควรทำอย่างไร มีพระพุทธดำรัสตอบว่า เชิญผู้มีศีลบริสุทธิ์มาให้ทานและเลี้ยงดูแล้วให้เขาให้พรเท่านั้นก็พอแล้ว อย่างอื่นเป็นแต่เครื่องตกแต่ง

ไม่มีสาระอันใด นี่แหละคือต้นเหตุที่เราเชิญพระมาสวดมนต์ เลี้ยงดูถวายไทยทาน แล้วท่านให้พรเป็นเสร็จพิธี.

ตามที่เล่ามานี้ มีอะไรบ้างที่ทำให้เห็นว่าพิธีเป็นของเก่าคร่ำคร่าและน่าอับอายถึงจะต้องเลิกล้มเสีย การที่ไม่มีอะไรเป็นของตัวเองเลยนั้น ไม่น่าอับอายเลยหรือ ?

ปัญหา ศีลธรรมมีความจำเป็นในชีวิตประจำวันไหม และอย่างไร ?

ตอบ จำเป็นซีคะ คนเราที่เป็นสัตว์โลกอยู่ในระดับสูงกว่าสัตว์อื่น ๆ ก็เพราะมีศีลธรรมนี่เอง ถ้าไม่มีแล้วเราจะผิดอะไรกับสัตว์อื่น ๆ ในเขาดินเล่า เพราะพวกนั้นมันมีเกิด มีเจ็บ มีตาย มีทุกข์ มีสุขเหมือนกัน แต่มันไม่มีศีลธรรมที่จะบังคับตัวเองได้ มันจึงต้องต่ำกว่าเรา.

ศีลนั้นไม่ต้องพูดถึง ๕ ข้อก็ได้ เพียงองค์เดียวคือ อทินนาทานาเวรมณี เท่านั้น เราจะได้ความสุขไม่น้อย ถ้าเราทุกคนรับศีลองค์ที่ ๒ นี้ไว้ให้เคร่งครัดว่าทุกคนจะไม่ขโมยเป็นอันขาด ก็แปลว่าไม่มีขโมย ผลที่ได้ก็คือเราทุกคนจะนอนเปิดประตูหน้าต่างให้ลมพัดเย็นสบายได้ตลอด ๆ คืน เราจะตากผ้าไว้กี่วันก็ไม่มีหาย.

เวลานี้เราทำเช่นนั้นได้หรือไม่ ข้าพเจ้าได้ยินถามกันลั่น ๆ ก่อนจะนอนว่า "ปิดประตูหน้าต่างแล้วหรือยัง ใส่กลอนแล้วหรือยัง" อยู่เสมอ ทั้งนี้ เพราะเราไม่ได้รับศีลอทินนา ฯ กันนั่นเอง เท่าที่ตอบมานี้ หวังว่าท่านจะเข้าใจและเห็นด้วยว่าเราจำเป็นต้องมีศีลกันทุกคนและทุกวัน เราจึงได้ความสุขทั่วกัน ถ้ายิ่งได้รับศีลได้ทั้ง ๕ องค์แล้ว เราจะไม่ต้องถูกจับเลย เพราะไม่ทำอะไรที่ผิดกฎหมาย.

ปัญหา มีวิธีอย่างไรที่จะให้เด็กวัยรุ่นมีความสนใจในเรื่องศาสนา ?

ตอบ คิดว่าต้องคอยหาโอกาสที่เขามีเรื่องอะไรที่ทำให้เขารู้สึกเสียใจหรือโกรธเคืองใคร แล้วฉวยโอกาสนั้นอธิบายถึงศาสนา เช่น วันนั้นเด็กชายคนหนึ่งถามข้าพเจ้าว่า "ผมถูกใส่ความว่าขโมยดูข้อสอบ ซึ่งผมไม่ได้ทำเลย ผมเสียใจไม่หายเลยจนบัดนี้ ยิ่งคิดก็ยิ่งโกรธจนนอนไม่หลับ และยิ่งปวดหัวขึ้นทุกที ทำอย่างไรจึงจะสบายได้" ข้าพเจ้าก็ตอบทันทีว่า "เห็นไหมว่าโกรธที่ทางศาสนาเรียกว่าโทสะนั้น มันทำร้ายเอาได้อย่างไรบ้าง ถ้าเธอไม่เลิกเสียให้ทันแล้วจะต้องเป็นบ้าแน่ เพราะนอนไม่หลับเสมอ ๆ แล้วมันก็จะเลยไปเท่านั้น

ลืมมันเสียซี เราไม่ได้ทำแล้วเราจะเดือดร้อนทำไม ไม่ช้าความจริงก็ต้องโผล่ออกมาเอง ถ้าเธอจะพยายามสอบให้ได้โดยที่ทำให้เขาเห็นว่าไม่ได้ดูไม่ได้ถามใครเลย คนที่เขาใส่ความเธอเขาปวดหัวนอนไม่หลับอย่างเธอหรือเปล่าเล่า ทำใจให้สบายแล้วไปสอบใหม่ให้ได้ เพียงเท่านี้เขาก็ยิ้มออกและสบายขึ้นทันที และทำให้เขาเข้าใจในทางศาสนาขึ้นด้วย.

ปัญหา คนเราต้องมีฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสะ อย่างไร แปลว่าอะไร ?

ตอบ การงานทุกอย่างถ้าไม่มี ๔ ข้อนี้แล้วจะเป็นผลดีไม่ได้เลย แม้การเรียนหนังสือก็เหมือนกัน ถ้าไม่มี ฉันทะ คือ ความชอบใจในหนังสือที่อ่านอยู่นั้นแล้ว จะอ่านไม่รู้เรื่องเลย เพราะเมื่อไม่ชอบแล้วก็อ่านไปด้วยจำใจจึงไม่สนุก แต่ถ้าแม้จะมีบางตอนที่ไม่สนุก ก็จะต้องมี วิริยะ คือความเพียรอ่านไปจนจบด้วยมี จิตตะ คือการเอาใจใส่ จนรู้ว่าหนังสือที่อ่านนั้นเป็นอย่างไร แล้วมี วิมังสะ คือ ตรวจดูว่าหนังสือนั้นมีดีตรงไหน ไม่ดีตรงไหน ถ้าทำได้อย่างนี้ก็ไม่เสียเวลาที่จะอ่านไปเปล่า ๆ แล้วก็ลืม เพราะผู้อ่านจะได้ทั้งความสนุกและความรู้ว่าหนังสือเล่มนั้นดีอย่างไร รวมความว่าถ้างานทุกอย่างมี

๑. *ฉันทะ* คือ ความพอใจชอบใจในงานนั้น

๒. *วิริยะ* คือ ความเพียรไม่ทิ้งเสียง่าย ๆ

๓. *จิตตะ* คือ การเอาใจใส่หมั่นดูแล

๔. *วิมังสะ* คือ ตรวจดูอยู่เสมอว่าอะไรถูกอะไรผิด แล้ว ไม่ว่าจะเป็นงานอะไร งานนั้นจะต้องเจริญขึ้นเรื่อยไปเป็นแน่นอน

ปัญหา พุทธศาสนิกชนควรใช้พุทธศาสนาแก้ความทุกข์อย่างไร จิตใจจึงจะผ่องใสเป็นปกติ ?

ตอบ ความทุกข์นั้นมีอยู่หลายชนิด เราต้องแก้ทุกข์ให้เป็นกรณีย์ ๆ ไป เช่น ถ้าอยากได้อะไรมาก ๆ จนรู้สึกกระวนกระวายใจถึงทำให้เดือดร้อน เป็นทุกข์กลัวจะไม่ได้สมประสงค์แล้ว จงเปลี่ยนอารมณ์ลืมเรื่องนั้น ๆ เสียจนหยุดอยากได้สิ่งนั้น ๆ ได้ แล้วความทุกข์ก็จะไม่เกิดขึ้น.

แต่ถ้าต้องการให้มีจิตใจผ่องใสเป็นปกติ จงคิดแต่ในสิ่งที่เป็นบุญกุศล เชื่อในกรรมว่าทำดีจะได้ดี ทำชั่วจะได้ชั่วจริง ๆ ต้องเห็นความจริงของชีวิตอยู่เสมอว่า ทุกคนมีเกิดแก่เจ็บตาย ทุกคนมีทุกข์มีสุขเปลี่ยนแปลงกันไป ไม่มีอะไรหยุดนิ่งทุกสิ่งเกิดขึ้นแล้วดับไป จงทำตัวให้อยู่เหนืออารมณ์ ไม่ยินดี

ยินร้ายจนเสียสติ แผ่เมตตาแก่สัตว์ทุกชนิด ไม่มีเวรกรรมแก่ผู้หนึ่งผู้ใด มีชีวิตอยู่ให้สมกับที่เกิดมาเป็นมนุษย์ ถึงพร้อมด้วยสติและปัญญา ถ้าทำได้เช่นนั้นจิตใจจะผ่องใสสมกับพระธรรมที่พระพุทธเจ้าประทานไว้ว่า.

อย่าทำบาป ทำแต่บุญ แล้วรักษาจิตใจให้บริสุทธิ์สะอาด

ปัญหา ตำรวจใช้อาวุธปืนยิงคนร้ายไปนั้นจะมีบาปกรรมอะไรหรือไม่ ?

ตอบ ทุกคนรู้กฎหมายอยู่แล้ว ตำรวจเป็นผู้รักษากฎหมาย ถ้าผู้ใดทำผิดกฎหมายทั้ง ๆ ที่รู้อยู่แล้วว่าจะต้องได้รับโทษสถานใด เช่น ฆ่าเขาตายจะต้องถูกทำโทษตายตามกันไปเช่นกัน เมื่อรู้แล้วทำ ก็แปลว่าฆ่าตัวเองนั่นเอง จะไปเอาผิดกับผู้รักษากฎหมายอย่างไรได้ เพราะถ้าเขาไม่ทำตามกฎหมายเขาก็เป็นผู้รักษากฎหมายไม่ได้ แต่ถ้าผู้ร้ายไม่ได้ทำผิดตำรวจทำรุนแรงไปก็เป็นเวรกรรมกันต่อไปเท่านั้น ฉะนั้น ในปัญหานี้จึงอยู่ที่คดีนั้น ๆ ว่าเป็นจริงอย่างไรแน่.

ปัญหา จะแต่งงานกับผู้หญิงที่มีความรู้เท่าเทียมกับท่านดีหรือจะให้โง่กว่าดี ?

ตอบ ปัญหานี้อยู่ที่ตัวเธอเอง ถ้าเธอต้องการมีเมียที่เป็นเพื่อนได้ และเป็นแม่ที่ดีของลูกเธอ เธอก็ควรจะแต่งงานกับคนที่มีความรู้เท่าเทียมกัน เพราะจะได้พูดกันรู้เรื่อง แต่ถ้าเธอต้องการแต่เมียที่เป็นบ่าว มีไว้สำหรับใช้เท่านั้นแล้ว ก็แต่งกับผู้หญิงที่โง่ ๆ จะได้ทำอะไรได้ตามสบายใจ

อย่างไรก็ตาม จะโง่หรือฉลาดก็ขอให้เป็นคนดี มีศีลธรรม รู้จักหน้าที่ของตัวก็ดีแล้ว คนโง่อาจจะหยิ่ง คนฉลาดอาจจะโกง ก็เป็นได้ทั้ง ๒ อย่าง ฉะนั้น จะหาเมียที่เป็นคนดีไม่ดีกว่าหรือ เราค่อย ๆ อธิบายความรู้ความต้องการของเราไปทีละเล็กละน้อย ถ้าเขาเป็นคนดีเขาก็คงจะต้องเข้าใจหน้าที่ของเขาเอง.

ปัญหา มีผู้กล่าวว่า ธรรมะเรื่องสันโดษ นั้น ทำให้คนขาดความกระตือรือร้น ไม่คิดก้าวหน้าอีกต่อไป ท่านหญิงทรงเห็นอย่างไร ?

ตอบ ท่านหญิงทรงเห็นว่า เป็นการเข้าใจผิดในเรื่องคำว่า "สันโดษ" เพราะเอาไปแปลเสียว่าพอแล้วไม่ต้องทำอันใดอีก ซึ่งคนขี้เกียจเป็นผู้แปล ที่จริงนั้น *สันโดษ แปลว่า รู้จักพอหรือพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่แล้ว* เช่น มีถ้วยแก้วกินน้ำ

อยู่แล้วใบหนึ่ง เพียงพอที่จะใช้กินน้ำได้อยู่แล้ว จะไปหามาอีกให้เปลืองสตางค์ทำไม หรือเราเห็นคนมั่งมีเขามีรถยนต์ได้ เรามีไม่ได้เพราะเราไม่ใช่คนมั่งมี เราก็พอใจที่จะใช้รถเมล์ รถแท็กซี่ รถ ๓ ล้อได้สบาย ไม่ต้องกลัดกลุ้มอิจฉาตาร้อนโทษใครต่อใครว่าทำให้เราจน การมีการจนใครทำให้ไม่ได้นอกจากตัวเอง แม้จะมีเท่าไร ๆ ถ้าใช้ไม่เป็นก็หมด และกลับเป็นคนจนไปเอง

พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงสอนให้คนหยุดนิ่งไม่ทำอะไร ตรงกันข้าม ท่านทรงสอนให้มีความขยันหมั่นเพียรอยู่เสมอ พระพุทธศาสนาห้ามเพียงไม่ให้ทำบาปเท่านั้น ท่านเปิดทางไว้ให้ถึง ๘ ทาง คือ มรรคมีองค์ ๘ อยู่แล้ว เราไม่เข้าใจและไม่ทำตามเองต่างหาก ส่วนการกระตือรือร้นนั้น ถ้าล้นมากมากไปมันก็หก แม้ก้าวหน้าก็เช่นกัน ถ้าก้าวผิด ๆ มันก็ไปตกเหว ตกทะเล ซึ่งเป็นความหายนะทั้งนั้น ท่านจึงสอนให้มีสติคิดดูให้รอบคอบก่อนที่จะทำสิ่งใด.

ปัญหา หลังจากการทำบุญมีการกรวดน้ำ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ญาติผู้ตายไปแล้ว กุศลนั้นจะถึงผู้ตายจริงหรือไม่ ?

ตอบ เรื่องกรวดน้ำนี้มีมาแต่พุทธกาล คือเมื่อพระเจ้าพิมพิสารทูลนิมนต์พระพุทธเจ้าและพระสาวกเข้าไปเลี้ยงดูในพระราชวัง เสร็จแล้วตอนค่ำพวกเปรตมาร้องขอประทานส่วนบุญว่าอดอยากหิวโหย พระเจ้าพิมพิสารจึงทรงกรวดน้ำอุทิศกุศลนั้นไปให้ และรุ่งขึ้นเปรตก็กลับมาถวายพระพรว่าได้รับพระราชกุศลนั้น ๆ แล้ว นี่เป็นเรื่องที่มีมาในพระสูตร แต่เรื่องเมื่อเร็ว ๆ นี้มีอยู่ดังนี้ ชายคนหนึ่งบ้านอยู่ที่บางลำภู บิดาตายเขาก็ใส่บาตรอุทิศให้พ่อทุกเวลาเช้าแล้วไปทำงาน กลับมาก่อนจะเข้านอนจึงกรวดน้ำอุทิศไปให้พ่อ เขาทำเช่นนี้อยู่ ๒-๓ วัน จนวันหนึ่งเพื่อนบ้านที่อยู่ห่างกัน ๒-๓ บ้าน เกิดฝันว่าคุณพ่อของผู้ใส่บาตรทุกวันนั้นมาบอกว่า ช่วยไปบอกลูกชายฉันหน่อยเถิด ว่าถ้าจะให้กินอะไรก็ขอให้ ๆ กินเร็ว ๆ หน่อย อย่าต้องให้คอยนานนักเลย ผู้ฝันก็ไม่รู้ว่าทำไมจึงสั่งเช่นนั้น เพราะเขาก็ไม่รู้ว่าผู้ที่ใส่บาตรนั้นทำอะไร เมื่อไร เขาจึงมาบอกตามที่ฝัน ลูกชายตกใจและรับว่าเพราะจะรีบไปทำงาน ก็เลยกลับมากรวดน้ำเมื่อตอนนอนทุกวัน จึงทราบเรื่องกันขึ้นทั้ง ๒ คน.

เราจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ไม่มีใครจะพิสูจน์ แต่เป็นความจริงอยู่อย่างหนึ่งว่า กุศลที่เราจะได้ในทันทีนั้น ก็คือผู้ใดเห็น

ว่าเราทำบุญให้ผู้ตายไปแล้ว เขาจะต้องนึกทันทีว่าเราเป็นคนดี ไม่ลืมบุญคุณคนง่าย ๆ แม้จะตายไปแล้ว จึงเป็นคนที่น่าคบหาสมาคมด้วย เพราะฉะนั้น การกรวดน้ำอุทิศให้ใคร ๆ นั้นจะได้ หรือไม่ได้จริง ก็เรียกว่าเป็นความดีอย่างหนึ่งที่พึงกระทำไม่ใช่หรือ ?

ปัญหา การฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเป็นการผิดศีลข้อ ๑ เหตุใดพระภิกษุจึงยังฉันเนื้อสัตว์ได้ เพราะเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้คนฆ่าสัตว์ทางอ้อม.

ตอบ มีพระพุทธดำรัสไว้ว่า จงอย่ามีชีวิตอยู่ด้วยความเดือดร้อนของผู้อื่น ฉะนั้น ถ้าพระภิกษุรับนิมนต์ไปฉันแล้วต้องเลือกอาหาร ว่าอย่างนั้นอย่างนี้ฉันไม่ได้ ก็จะเป็นการทำให้เจ้าของบ้านเขาลำบาก แต่พระภิกษุจะรู้เห็นเป็นใจให้เขาฆ่าสัตว์มาให้ฉันไม่ได้เด็ดขาด เพราะเป็นการสมรู้ร่วมคิด แม้เพียงบอกว่าอยากฉันนั่นฉันนี่ก็ไม่ได้ พระที่ท่านเคร่ง ๆ ถ้าได้ยินเสียงไก่ร้องแล้วมีแกงไก่มาประเคนท่าน ท่านจะไม่ฉันเป็นอันขาด ฉะนั้น ปัญหาที่ว่าส่งเสริมให้คนฆ่าสัตว์นั้นจึงไม่มี พระสงฆ์ท่านฉันอาหารเพื่อให้ยังมีชีวิตอยู่ เช่น ฉันยาเพื่อให้ร่างกายมันไม่ทรมานเท่านั้น ท่านไม่ได้ฉันเพื่ออร่อยเช่นพวก

เรา ๆ เราเองที่ชอบทำอาหารอร่อย ๆ บำรุงท่าน เพราะเห็นว่าท่านฉันได้แต่ในเวลาจำกัดและเพียง ๒ ครั้งเท่านั้น

ที่จริง ในเรื่องนี้พวกฝรั่งเขาชมเชยมาก ว่าพระพุทธศาสนานั้นไม่หยุมหยิม จะทำอะไรก็มีเหตุและผลเสมอ ฉะนั้นขอให้พวกเราจงรักษาความชมเชยนี้ไว้และทำตามพระสงฆ์ท่านเถิด.

ปัญหา เหตุใดเวลาพระท่านสวดนะโม จึงต้องสวด ๓ จบ สมัยนี้เป็นสมัยปรมาณูต้องการความรวดเร็วจะสวดจบเดียวไม่ได้หรือ ?

ตอบ ปัญหานี้ข้าพเจ้าเคยทูลถามเสด็จพ่อแล้วเหมือนกัน ท่านทรงตอบว่าพระพุทธเจ้าท่านไม่โง่เหมือนเธอ เพราะในสมัยนั้นมีพวกคณาจารย์ต่าง ๆ อยู่มากมายหลายคนด้วยกัน ต่างคนต่างคิดจะตั้งตัวเป็นใหญ่ในทางศาสนา แล้วเกิดแข่งดีกันขึ้นตามกิเลส บางคนก็แกล้งเข้าไปร่วมกับศาสนาอื่นเพื่อจะจับผิดแล้วประกาศทำลายเสีย แต่ในเวลาที่จะต้องรับสรณะว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้รับเอาพระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์เป็นที่พึ่งนั้น ก็แกล้งทำเป็นไม่ได้ยินเสีย แล้วเสพูดว่าไม่ทันได้ยิน

โดยเหตุนี้แหละ พระพุธเจ้าจึงทรงกล่าวนำเสีย ๓ ครั้ง เพื่อว่าไม่ได้ยินครั้งที่ ๑ ก็จะต้องได้ยินครั้งที่ ๒ ถ้าไม่ได้ยินครั้งที่ ๒ ก็จะต้องได้ยินครั้งที่ ๓ เป็นแน่นอน การที่เข้าใจว่าสมัยเราเจริญ ถึงมีปรมาณูนั้น อย่าลืมว่าในพระอภิธรรมท่านก็มีปรมาณูอยู่แล้ว เป็นด้วยเราผู้เจริญมิได้เรียนรู้ได้ถูกต้องเท่านั้นเอง โลกเราในเวลานี้เจริญแต่ในทางวัตถุธาตุ ส่วนจิตใจมนุษย์นั้นเจริญถึงสมัยพุทธกาลแล้วหรือ ขอให้คิดกันดูให้ดี.

ปัญหา อาชีพอะไรที่มีความสงบดี ?

ตอบ ข้าพเจ้าคิดว่ามีอยู่หลายอย่าง แต่ตัวเราต้องช่วยหาความสงบเองด้วยจึงจะได้ เพราะถ้าใจไม่สงบแล้วถึงจะทำสิ่งไรก็คงไม่ได้ความสงบอยู่นั่นเอง ยกตัวอย่างเช่น

๑. เราจะไปทำงานในหอพระสมุด มีหน้าที่คัดลอกแปลและพิมพ์หนังสือ ถ้าเราทำงานแต่กับหนังสือเราก็คงได้ความสงบดี เพราะหนังสือทะเลาะกับเราไม่ได้ ถ้าเราไม่ถูกใจเราก็ปิดเก็บเข้าตู้เสียก็หมดเรื่อง

๒. ถ้าเราทำอาชีพเพาะปลูก เป็นชาวไร่ชาวนาก็สงบดีเหมือนกัน เพราะเราขยันมากก็ได้มาก ถ้าเราขยันน้อยก็ได้น้อย อยู่ที่ตัวเราเอง ไม่ต้องอยู่ใต้บังคับผู้อื่น

๓. แต่งหนังสือขาย เป็นงานที่สงบดีเหมือนกัน เพราะทำโดยตัวคนเดียว แต่จะได้ผลถึงเลี้ยงชีวิตได้หรือไม่นั้น เป็นอีกปัญหาหนึ่ง

ถ้าจะพูดตามทางศาสนาพุทธแล้ว ท่านว่า ไม่ว่าอะไร ถ้ามีคติ ๔ ข้อ คือ

๑. ฉันทะ หมายความว่า รักที่จะทำงานนั้น ๆ

๒. วิริยะ ,, เพียรดูเพียรทำให้ดีอยู่เสมอ

๓. จิตตะ ,, ตรวจดูอยู่เสมอ

๔. วิมังสะ ,, เอาใจใส่ว่าอะไรมันผิดหรือถูกอยู่เสมอ

งานทุกอย่าง ถ้าไม่มีธรรมะ ๔ ข้อนี้แล้ว ทำอย่างไรงานนั้น ๆ จะดีไม่ได้เลย แม้เรียนหนังสือก็เหมือนกัน พวกนักเรียนถามข้าพเจ้าว่า ทำไมง่วงในเวลาเรียน ข้าพเจ้าตอบว่าเพราะนักเรียนไม่ชอบเรื่องที่เรียนอยู่นั้น ไม่มีฉันทะ จึงไม่เอาใจใส่แล้วก็เรียนด้วยจำใจเรียน และเมื่อจำใจเรียนแล้วมันก็ต้องง่วงอยู่เอง ฉะนั้น สิ่งที่จะแก้ง่วงได้ ก็คือเราต้องทำความเข้าใจกับบทเรียนนั้น ๆ เสียก่อนว่า เรียนแล้วจะได้ประโยชน์

อย่างนั้นๆ เช่นเราไม่ชอบวิชาเลข เราจะต้องถามตัวเองเสีย ก่อนว่าเลขนี้จะเป็นประโยชน์อะไรบ้าง เราก็จะได้ตอบว่ามีประ-โยชน์หลายอย่าง แม้แต่ไปซื้อของ ถ้าเราคิดเลขไม่เป็นก็อาจ ถูกโกงโดยทอนเงินผิดๆก็ได้ เมื่อเห็นประโยชน์แล้วเราก็เอา ใจใส่ไปเอง และบางเรื่องอาจจะทำให้สนุกไปเลยก็ได้

ส่วนในปัญหาเรื่องความสงบนั้น อยู่ที่จิตของท่าน เองเป็นส่วนใหญ่ ถ้าท่านยังชอบสังคม ชอบพูดชอบคุยกับคน ถึงเรื่องคนนั้นคนนี้อยู่แล้ว ความสงบก็หาไม่ได้แน่ ท่านจะ ต้องหาความสงบได้แต่ตัวเองเท่านั้น.

ปัญหา ทำอย่างไรจึงจะบังคับใจตนเองได้ ?

ตอบ ต้องฝึกหัดอยู่เสมอๆ แล้วจะทำได้เอง เรารู้แล้วว่า

กายกับจิต สำคัญเท่าถึงกัน บางกรณีย์จิตสำคัญ ยิ่งกว่ากาย เพราะจิตเป็นผู้บังคับกายให้ทำตาม เช่น เวลานี้ ท่านกำลังฟังอยู่ พอเกิดไม่ถูกใจก็บอกว่าไม่ฟังละ แล้วกาย ก็ลุกไปเสียที่อื่น เป็นต้น ถ้าเราไม่หัดบังคับจิตแล้ว เราก็จะ ทำตามใจตัวไปทุกอย่าง จนไม่รู้ว่าผิดหรือถูก แล้วไม่รู้จัก เพียงพอด้วย เรายุ่งกันอยู่แต่เรื่องกายจนลืมว่ามนุษย์ทุกคนมี จิตใจ มีความรู้สึกทุกข์สุขด้วยกันทุกคน เราจึงหาความสุข

ได้ยาก การที่จะหัดจิตนั้นท่านให้เริ่มด้วยการสวดมนต์ เพราะเราจะต้องรู้ว่าเราสวดว่าอย่างไรและต้องจำได้ จิตจึงอยู่ที่คำสวดนั้น ต่อจากนั้นก็ลองสวดมนต์ในเวลาที่มีเพลงหรือเรื่องที่เราชอบและอยากฟังในวิทยุและทำจิตให้อยู่ที่สวดมนต์ จนไม่ได้ยินสิ่งที่ชอบจากวิทยุ ถ้ายังไม่สำเร็จก็ลองเปลี่ยนอารมณ์ดูก่อน เช่น ถ้าเรากำลังโกรธหรือเสียใจอะไรสักอย่างหนึ่ง เราจะลุกจากที่แห่งนั้นไปในที่อื่นที่จะทำให้ลืมอารมณ์เสีย เช่น เรากำลังเขียนหนังสืออยู่ ก็ลุกไปดูต้นไม้ในสวนเสีย ให้จิตมันเปลี่ยนไปเรื่องอื่น ถ้ายังบังคับใจไม่ได้อีกก็ต้องลองทำสมาธิคือนั่งในที่เงียบ และหลับตาไม่ให้เห็นสิ่งต่าง ๆ เพื่อทำใจให้อยู่ที่แห่งเดียวจะท่องบ่นว่า พุทโธ ธัมโม สังโฆ หรือเพียงพุทโธคำเดียวก็ได้ อย่างไรก็ตาม การหัดบังคับจิตใจนี้ เราต้องพยายามทำอยู่เสมอ ๆ จึงค่อย ๆ ทำได้ เมื่อทำได้แล้วจึงจะเห็นผลว่าเป็นความสุขจริง.

ถ้าพูดในทางโลก การนั่งทำสมาธินั้น เป็นการช่วยให้ความจำของเราดีขึ้นด้วย เพราะของทุกสิ่งถ้าใช้อยู่เสมอก็ย่อมจะต้องสึกหรอ แม้เครื่องจักรที่ทำด้วยเหล็กก็ยังสึกกร่อนไปได้ ร่างกายของเราก็ใช้อยู่ทุกวัน แต่เราเรียกว่า ลุกนั่งยืน

เดิน ขยับเขยื้อนอยู่ตลอดเวลา แต่กายมันได้พักอย่างน้อยก็วันละ ๘ ชั่วโมงคือเวลานอนหลับ ส่วนมันสมองนั้น แม้หลับมันก็ฝัน เป็นอันว่าต้องทำงานมากกว่ากาย ความจำของเราจึงเสื่อมเร็ว ทำให้หลงลืมง่าย ทางที่จะให้สมองได้พักจริง ๆ ก็คือทางสมาธินี่ทางเดียว เพราะเมื่อจิตหยุดสมองก็หยุดด้วย ถ้าผู้ใดยังไม่เชื่อก็เชิญทดลองทำดูเถิด.

ปัญหา บาปและบุญจะแก้ไขได้อย่างไร ถ้าได้ทำบาปไว้?

ตอบ ในทางพระพุทธศาสนาท่านว่า สิ่งใดทำแล้วก็เป็นอันว่าทำแล้ว จะแก้ให้เป็นว่าไม่ได้ทำนั้นไม่ได้ การจะแก้บาปนั้นได้แต่ด้วยทำบุญเท่านั้น ฉะนั้น จึงอยู่ที่ว่าทำบาปชนิดใดไว้ สมมุติว่า เราได้ทำให้พ่อแม่เสียใจเพราะเราทำผิดทำชั่วไว้ในเวลาที่เราทำผิดทำชั่วไว้ในเวลาที่เราคึกคะนอง มาคิดได้ว่าผิดก็เมื่อท่านทั้งสองได้หมดชีวิตไปเสียแล้วเช่นนี้ ในทางธรรมเราจะทำได้แต่ทำบุญทางศาสนาแล้วอุทิศกุศลนั้น ๆ ไปให้ท่าน ส่วนทางโลกก็จะต้องทำตัวให้ดีอยู่เสมอ ดีในที่นี้หมายความว่าถ้าเป็นนักเรียนก็เรียนให้ดีจนสอบไล่ได้พิเศษ ถ้าเป็นคนทำงานก็จงทำงานให้เห็นผลพิเศษ เพราะการทำดีหรือทำชั่วนั้นเราจะต้องลากเอาพ่อแม่และครูบาอาจารย์ไปด้วยทุกหน

ทุกแห่ง ด้วยทุกคนที่เห็นความดีความชั่วนั้น ๆ จะต้องถามเรา เป็นข้อแรกว่า เราเป็นลูกใคร ใครเป็นครูบาอาจารย์ จึงทำชั่วหรือทำดีได้ถึงเพียงนั้น ๆ นี่แหละเป็นทางหนึ่งที่เราจะใช้หนี้พ่อแม่ให้หายเสียใจเพราะเราได้ แต่ถ้าเป็นเรื่องบาปที่ทรมานสัตว์ไว้ ก็ต้องเอาสัตว์นั้น ๆ มาเลี้ยงดูให้เป็นสุข สบายให้มากกว่าที่ท่านทรมานเขาไว้ จนกว่าบุญนั้นจะลบบาปให้เหลือน้อยลง เพราะมีบุญมากกว่าบาปโดยปริยาย วิธีล้างบาปของชาวพุทธเป็นเช่นนี้ แต่ถ้าท่านจะไม่ล้างบาปตามที่กล่าวมาแล้วก็ได้ แต่ท่านจะต้องรับกรรมของท่านเองเป็นแน่นอน เช่น ถ้าท่านเป็นลูกเลวทำให้พ่อแม่เสียใจไว้ ถึงเวลาท่านเป็นพ่อแม่เมื่อไร ลูกของท่านจะทำให้ท่านเสียใจยิ่งเสียกว่าท่านได้ทำแก่พ่อแม่ของท่านเอง กรรมจะเป็นผู้ตัดสินให้เราเสมอทุกคดีไป ที่เราไม่เห็นก็เพราะไม่ได้ดู ไม่ได้สังเกตและกรรมออกผลไม่ทันใจก็เลยไม่เห็นเท่านั้นเอง.

ปัญหา การทำงานด้วยความลำบากใจ เพราะหัวหน้างานเป็นคนเอาใจยากนั้น จะทำอย่างไรดี ?

ตอบ ขอตอบด้วยปัญหาว่า เธอทำงานเพื่อขอเขากินหรือเปล่า ถ้าขอเขากินไปวันหนึ่ง ๆ ก็ต้องอดทน แต่ถ้า

เธอมีปัญญาพอจะทำอื่นกินได้ ก็ลาออกไปทำมาหาเลี้ยงชีพชนิดที่พอใจ แต่อย่าลืมว่าโลกนี้มีมนุษย์อยู่เป็นจำนวนล้าน ๆ คน จะให้เราพอใจไปทุกคนก็ไม่ได้เหมือนกัน ฉะนั้น พระพุทธเจ้าท่านจึงทรงประทานฆราวาสธรรมไว้ว่า ทุกคนจะต้องมี

๑. *สัจจะ* ซื่อสัตย์ต่อกัน เพราะถ้าไม่ซื่อไม่จริงต่อกันก็เชื่อกันไม่ได้

๒. *ทมะ* รู้จักข่มจิตของตน เพราะทุกคนมีจิตด้วยกันทั้งนั้น เราจะต้องนึกถึงจิตของคนอื่นบ้าง

๓. *ขันติ* อดทน เพราะทุกข์สุขมีอยู่คู่กันเป็นธรรมดา เราจะต้องพบสิ่งที่ชอบ และไม่ชอบเสมอไป ฉะนั้นจึงต้องรู้จักอดทนต่อสิ่งที่ไม่ชอบให้ได้จึงจะได้ความสุข

๔ *จาคะ* ให้ปันแก่คนที่ควรให้ ธรรมะข้อนี้สอนให้เรารู้จักช่วยเหลือคนดี เพราะเราอยู่คนเดียวไม่ได้ในโลกนี้

ถ้าเราทำตามธรรมะ ๔ ข้อนี้แล้ว เราจึงจะอยู่กันด้วยความสุขได้ ทุกวันนี้คนโดยมากมักอยู่กันด้วยอารมณ์ สุดแต่ใครต้องการอะไรก็จะเอาให้ได้ดังใจตน ไม่ต้องนึกถึงใจผู้อื่น

บ้าง คดโกงกันไปทั่วทั้งโลก ดังที่เราเห็น ๆ กันอยู่แล้ว โลกเป็นสุขหรือเปล่าเล่า ? เมื่อเราเห็นกันอยู่ชัด ๆ เช่นนี้แล้ว เราจะช่วยกันทำดีเพื่อความสุขให้แก่กันและกันจะไม่ดีกว่าหรือ ?

ปัญหา การแต่งงานนั้น เราจะเลือกคู่เองดีหรือจะให้ผู้ใหญ่เลือกให้ดี ?

ตอบ ก่อนจะตอบปัญหานี้ เราจะต้องทำใจให้เที่ยงธรรม คิดเป็นใจคนทุกคนเสียก่อนแล้วจะเห็นได้ดังนี้ คือเราจะต้องถามเสียก่อนว่า การแต่งงานมีคู่ครองนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวโยงมีได้มีเสียไปถึงใครบ้างหรือไม่ เริ่มแต่พ่อแม่เป็นต้นไป เพราะพ่อแม่ที่ดีย่อมสะสมทรัพย์สมบัติไว้ด้วยความเหน็ดเหนื่อยยาก เพื่อจะให้ลูก ๆ ของตนเป็นสุขสบายต่อไป แต่ลูกเขยลูกสะใภ้มีสิทธิ์ที่จะเข้ามาช่วยทำลายได้ตามกฎหมาย ฉะนั้น พ่อแม่เขาจึงมีสิทธิ์ที่จะสงวนสมบัติของเขา แต่ถ้าจะให้พ่อแม่เลือกให้โดยเด็ดขาดแล้ว พ่อแม่ก็ไม่ได้อยู่กับคู่ครองของเราทุกวันทุกคืนเช่นตัวเรา จะสุขจะทุกข์เป็นของเราเอง พ่อแม่ไม่ต้องรับด้วย ในกรณีย์นี้ ฉะนั้น น่าจะเห็นใจกันทั้ง ๒ ฝ่าย และปรานีประนอมกันให้ถูก

ข้าพเจ้าเคยนึกชมธรรมเนียมอังกฤษเขามาก เพราะเมื่อลูกเขาอายุ ๑๘–๒๐ แล้ว เขามักจะมีงานออกแขก คือ Coming of age ให้ลูก ๆ เขา งานนี้พ่อแม่เป็นผู้ออกการ์ดเชิญ คือเขาเลือกผู้ที่เขาไม่รังเกียจมาหลาย ๆ วงศ์ตระกูล แล้วมีการกินเลี้ยงดูเต้นรำกัน เป็นงานที่ผู้ใหญ่ก็ได้รู้จักกันดีขึ้น และลูก ๆ ก็ได้เลือกคู่กันเอง ถ้าครั้งแรกยังไม่เป็นผลสำเร็จ เขาก็มีงานกันใหม่ เป็นอันว่าผู้ใหญ่ก็ได้เลือก เด็กก็ได้เลือกเองด้วย เขาจึงมีแต่ความเจริญ ไม่แตกสานซ่านกระเด็นไปคนละทางสองทาง ถ้าจะให้ดีแล้วควรเห็นใจกันและปรึกษากันให้ดีทั้งสองฝ่าย ถ้าเกิดความเห็นไม่ตรงกัน เราก็ไม่ควรเอาสมบัติของพ่อแม่ แต่พ่อแม่ก็ควรให้โอกาสเด็กตัดสินชีวิตของตัวเองด้วยเหมือนกัน ข้าพเจ้าเคยได้ฟังความเห็นผู้ชายคนหนึ่งซึ่งเขายอมให้ผู้ใหญ่ของเขาเลือกเมียให้ ข้าพเจ้าถามเขาว่าทำไมยอมได้ เขาอธิบายว่า เรารักแล้วตาบอด ผู้ใหญ่เขารู้จักนิสัยสันดานเรามาแต่เกิด เขาต้องรู้ดีกว่าเราเองว่าเราจะอยู่กับคนชนิดใดดี เหตุผลของเขาก็ฟังขึ้น แต่เราก็ยังชักหวั่น ๆ อยู่นั่นเอง ข้าพเจ้าคิดว่าก็คงแล้วแต่ผู้ใหญ่ของเรานั้นจะเป็นบุคคลชนิดไรเป็นสำคัญดอกกระมัง รวมความว่าช่วยกันเลือกนั่นแหละดี.

ปัญหา พระพุทธศาสนากับไสยศาสตร์มีความจริงแค่ไหน เกี่ยวข้องกันอย่างไร ?

ตอบ ต้องตอบด้วยเล่าเรื่องพงศาวดารทางศาสนาจึงจะเข้าใจได้ดีขึ้น คือในประเทศอินเดียนั้นเกิดมีศาสนาพราหมณ์ขึ้นก่อน มีพระพรหมเป็นผู้สร้างโลกและมีเทพเจ้าต่าง ๆ เป็นผู้รักษาสิ่งต่าง ๆ เช่น อำนาจของธาตุธรรมชาติต่าง ๆ ซึ่งมนุษย์รู้ไม่ได้ ว่าทำไมจึงมีอำนาจเช่นนั้น ๆ ส่วนข้อธรรมะของเขาก็มีเหตุผลและดีเป็นอันมาก เช่น ศีล ๕ ของเราพราหมณ์เขาถือมาก่อนทฤษฎีของดาร์วิน ที่ว่าคนเกิดมาจากสัตว์เล็กในน้ำก่อนแล้วก็ค่อย ๆ โตขึ้นจนเป็นลิงเป็นคนนั้น ทางพราหมณ์เขาก็มีอยู่ในนารายณ์ ๑๐ ปาง ๆ แรกเป็นปลาแล้วเต่า เป็นหมู เป็นนรสิงห์ครึ่งคนครึ่งลิง แล้วจึงเป็นคน แม้การแบ่งพวกเป็นพราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ ศูทร์ เดิมก็หมายเพียงว่าแบ่งหน้าที่กันทำ คือพราหมณ์มีหน้าที่ทำพิธีทางศาสนา กษัตริย์เป็นนักรบมีหน้าที่ป้องกันบ้านเมืองให้พ้นจากศัตรู แพศย์เป็นพวกค้าขายเพาะปลูก ศูทร์เป็นพวกแรงงาน คือคนไม่มีสมองมีแต่กำลังกายให้ใช้ ถ้าเพียงแบ่งกันทำแบ่งกันกินก็คงจะไม่มีเรื่อง แต่เมื่อเจริญหนักขึ้นก็เริ่มเสื่อมด้วยแยกกัน จนถึงลืม

ความเป็นมนุษย์ด้วยกัน ถึงกินด้วยกันก็ไม่ได้ ในที่สุดก็จนถึงเห็นกันก็เป็นบาป เมื่อพราหมณ์เสื่อมแล้วก็เกิดพระพุทธศาสนาขึ้น จนเจริญที่สุดในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช และประเทศอินเดียก็เจริญที่สุดไปด้วยในสมัยนั้น แต่พระพุทธศาสนาสูงเกินสมองสามัญชน ต้องเป็นคนคิดเป็นและรู้จักเหตุผล จึงจะเข้าใจได้ ฉะนั้น พอผู้เป็นใหญ่เช่นพระเจ้าอโศกหมดไป พระพุทธศาสนาก็ค่อย ๆ เสื่อมลงทุกที และศาสนาพราหมณ์ซึ่งเป็นพื้นเดิมอยู่โดยทั่วไปมานานแล้วนั้นก็กลับมาใหม่ แต่การกลับมาครั้งนี้มาโดยความเชื่อของสามัญชนเรียกว่าศาสนาฮินดู จึงเต็มไปด้วยวิทยาการและไสยศาสตร์ต่าง ๆ

ส่วนที่จะให้เชื่อได้อย่างไรนั้น เป็นเรื่องของบุคคล เราบังคับความเชื่อของมนุษย์ไม่ได้ ผู้ใดเคยเห็นผีก็เชื่อว่าผีมี ผู้ใดไม่เคยเห็นก็ว่าไม่มี ผู้ใดเห็นว่าธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม มีอำนาจอยู่ในโลก ก็พยายามเรียนต่อไปว่าอะไรทำให้เป็นอะไร ฉะนั้น ปัญหานี้จึงตอบได้สั้น ๆ ว่า ๑. มีความจริงดังที่เล่ามานี้ ๒. เกี่ยวกันที่ศาสนาพราหมณ์เป็นคัมภีร์เก่าของพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าก็มาประสูติมาเป็นพราหมณ์ก่อน เมื่อพราหมณ์เจริญจนเกินขีดไปแล้ว จึงเกิดมีพระพุทธศาสนาขึ้น ด้วยประการฉะนี้

ปัญหา มีเด็กนักเรียนหลายคน ที่บอกข้าพเจ้าว่า อยาก

มาหาท่านหญิงนานแล้ว แต่กลัวพูดภาษาเจ้าไม่ถูกจึงไม่มา ข้าพเจ้าได้ตอบว่า ถ้าเธอพูดไม่ถูก ฉันก็ไม่อ้วนขึ้นหรือผอมลงไม่ใช่หรือจ๊ะ ขอให้พูดให้เข้าใจกันได้ก็แล้วกัน เด็กถามต่อไปว่าจะเลิกเสียไม่ได้หรือเรื่องราชาศัพท์นี้

ข้าพเจ้าตอบว่า เลิกก็ได้ แต่ความเพราะพริ้งของวรรณคดีของเรามันจะสูญไปด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในบทเห่เรือมีว่า "พระเสด็จโดยแดนชล ทรงเรือต้นงามเฉิดฉาย" ถ้าเราเลิกใช้ศัพท์มันก็จะเป็นว่า "เขาไปโดยทางเรืออันสวยงาม" จะเห็นทันทีว่า ภาษาผิดกันไปคนละรสทีเดียว และซ้ำจะทำให้เห็นว่าเราเป็นชาติใหม่ ยังไม่มีความคิดวิจิตรพิศดารอันน่าเลื่อมใสอย่างไรเลย ที่จริงชาติอื่น ๆ เขาก็มีเหมือนกัน เช่น Your Majesty, Your Royal Highness, Your Excellency เป็นต้น เป็นแต่ของเขามีน้อยกว่าของเราเท่านั้น ที่เรามีมากก็เพราะเราได้ปะปนหลายภาษา ทั้งในทางประเพณีและศาสนา เราได้พระพุทธศาสนา เราก็ได้ภาษาสันสกฤตและบาลีมาด้วย เราตีเขมรได้เราก็ได้ภาษาเขมรมาด้วย มันจึงมีมากเกินไป ข้อสำคัญ

อยู่ที่เมื่อเรารู้อยู่แล้วว่าเรามีมากเกินพอแล้ว ก็อย่าคิดมันเพิ่มเติมขึ้นให้มันลำบากยิ่งขึ้น การจะคิดแก้ไขอะไรก็ดี ต้องดูทางได้ทางเสียก่อน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวท่านเคยทรงมีพระราชดำริ ให้เรากลับไปใช้ตัวหนังสือของพระเจ้ารามคำแหงมหาราช ได้พระราชทานพระราชดำรินี้ไปยังราชบัณฑิตย์สภา ซึ่งได้ประชุมกันแล้วกราบบังคมทูลแย้งพระราชดำริไปว่า ตำหรับตำราของเราซึ่งมีน้อยอยู่แล้วจะกลับเป็นหนังสือที่ตายไปหมด เพราะยิ่งนานวันเด็กจะยิ่งอ่านไม่ได้ขึ้นทุกที จึงเห็นพร้อมกันว่าจะเป็นการทำให้เสียมากกว่าได้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ฯ ซึ่งทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินเหนือกฎหมายอยู่ ก็ทรงยินยอมโดยดีด้วยเหตุและผล

ในกรณีย์ราชาศัพท์ก็ดี การแสดงกิริยามารยาทต่าง ๆ ก็ดี แท้จริงเป็นเรื่องแสดงตัวผู้พูดผู้ประพฤติเองว่าเป็นผู้เคยผ่านอะไรมาแล้วบ้างเท่านั้น ผู้ได้รับไม่เกี่ยวข้องด้วยเลย เช่นเราจะฟังได้จากละครวิทยุว่า ถ้ามีเรื่องอะไรเกี่ยวแก่พระเจ้าแผ่นดินแล้วเขาจะพูดว่า "เสด็จพ่อ เสด็จพี่" เสมอ เราผู้ฟังก็รู้ได้ทันทีว่าผู้เขียนเรื่องนี้เคยพบเจ้าขนาดหม่อมเจ้าเท่านั้นเอง เพราะราชโอรสธิดาของพระเจ้าแผ่นดินไม่ได้ทรงเรียกพระเจ้าอยู่หัวว่า

เสด็จพ่อเลย ที่จริงภาษาลครเขามีอยู่แล้วว่า พระราชบิดาพระราชมารดา และพระเชษฐาหรือขนิษฐาหรือพระพี่นางพระน้องนาง แต่พวกสมัยใหม่อยากจะเล่นให้เหมือนจริงด้วยเข้าใจผิดว่าจะดี ก็เลยกลายเป็นเรื่องขบขันของคนที่รู้ขนบธรรมเนียม หวังว่าเขาคงใช้ได้ถูกต้องสักวันหนึ่งเป็นแน่.

ปัญหา เรื่องชาดกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า จะเป็นความจริงหรือไม่ ถ้าหากว่าไม่จริง ก็จะเป็นการหลอกคนให้นับถือใช่หรือไม่ ?

ตอบ ชาดกนั้นเป็นนิทานโบราณก่อนครั้งพุทธกาลก็มาก เพราะมนุษย์ชอบนิทานดังจะเห็นได้ว่ามีเรื่องอาหรับราตรีและ ๑๒ เหลี่ยม เป็นต้น แม้ในสมัยเรานี้ก็ยังชอบ อ่านเรื่อง อ่านเล่น กันมากกว่าเรื่อง สารคดี ซึ่งพิสูจน์ว่ามนุษย์ยังชอบนิทานอยู่นั่นเอง

ส่วนเรื่องพระศาสนานั้น เป็นเรื่องของจิตใจ อารมณ์และกิเลส ซึ่งไม่มีตัวจะหยิบออกมาชี้แจงสั่งสอนให้ตาเห็นได้ จึงจำต้องมีสิ่งเปรียบเทียบอยู่โดยทั่ว ๆ ไป เช่น เรื่องมารวิชัยเป็นต้น เรื่องจึงมีอยู่ว่า ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะทรงตรัสรู้นั้น ได้ทรงมีพระปรารภขึ้นในพระทัยว่า ถ้าเรานั่งค้นหาความจริง

เพื่อแก้ทุกข์มนุษย์ไม่ได้แล้ว เราจะกลับบ้านเมือง เราก็จะได้ความสุขสมบูรณ์โดยชอบธรรม เพราะมีอยู่พร้อมแล้วทุกอย่าง ทั้งตำแหน่งยุพราช ลูกเมีย และทรัพย์ศฤงคาร แต่แล้วพระองค์ก็ทรงยกพระหัตถ์ขวาขึ้นจับพระชานุ (คือเข่า) ไว้ และปณิธานในพระทัยว่า เราจะไม่เขยื้อนจากที่นี่จนกว่าจะได้ความ แล้วก็ทรงพบความจริง คือ อริยสัจจ์สี่ นั้นในตอนเช้าวันนั้นเอง ต่อมาเมื่อผู้ใดจะเขียนหรือสลักรูปเรื่องพระพุทธประวัติถึงตอนที่ทรงรำพึงอยู่ในพระทัยเช่นนั้นแล้ว เขาจะเขียนลงไปอย่างไรให้แลเห็นหรือเข้าใจในความที่ทรงนึกคิดเช่นนั้นได้ นอกจากจะอุปมาอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น เช่นเขาถือว่าโลกียะสุขที่พระพุทธเจ้าทรงนึกถึงนั้นเป็นมาร ถ้าทรงแพ้คือทำตามนั้นก็จะไม่ได้ตรัสรู้ในวันรุ่งขึ้น เขาจึงเขียนรูปมารเป็นยักษ์ยกทัพมารบเพื่อจะให้พ่ายได้ และในที่แห่งนั้นก็ไม่มีใครจะเป็นพยานรู้เห็นถึงพระดำรินั้น ๆ นอกจากแม่พระธรณีคือพื้นแผ่นดินที่ประทับอยู่ เขาจึงเขียนรูปแม่พระธรณีขึ้นบิดมวยผมเป็นน้ำออกมาช่วยให้ทรงมีชัยชนะและเรียกพระพุทธรูปปางนี้ พระมารวิชัย คือชนะมาร

การแสดงถึงความรู้สึกอันไม่เป็นตัวตนนั้น จำต้องมีการเปรียบอยู่เป็นธรรมดา แม้หนังสือที่เป็นตำรับตำราเขียนในสมัยหนึ่ง คนอีกในสมัยหนึ่งก็จะเข้าใจดังเขาเขียนไม่ได้ถูกต้อง ยิ่งหนังสือที่เขียนมาตั้ง ๑๐๐๐ ๆ ปีด้วยก็ยิ่งจะยากมากขึ้น เพราะสำนวนโวหารย่อมจะเปลี่ยนย่อมจะแผลงไปเป็นกฎธรรมดา ฉะนั้นเราจะต้องอ่านจะต้องเรียนด้วยพิจารณาจนเห็นสาระและหลักธรรมอันเป็นสัจจะ จึงจะได้ความจริง สมัยนี้เรารู้จักอ่านหนังสือกันแต่แบบนิทาน จึงทำให้เราไม่ฉลาดขึ้น คงโง่อยู่นั่นเองเพราะไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร ไม่ใช่มีใครเจตจำนงมาหลอกลวงเล่น เพราะจะได้ประโยชน์อะไรในการหลอกลวงเพราะคนโง่และคนฉลาดมีอยู่คู่กันเสมอในโลกนี้

ปัญหา ศาสนาพุทธนี้เป็นวัฒนธรรมไทยเราใช่หรือไม่ หากว่าใช่ก็พระพุทธเจ้าไม่ใช่คนไทย จะว่าเราเป็นเจ้าของได้หรือ เพราะว่าวัฒนธรรมไทยนั้นเราต้องเป็นเจ้าของไม่ใช่เอาของเขามา ?

ตอบ การตอบปัญหานี้ จะต้องขอแยกออกเป็น ๓ ข้อ คือ

ข้อ ๑. พระพุทธศาสนา เป็นพ่อแม่ของวัฒนธรรมเพราะขนบธรรมเนียมประเพณี แม้กิริยาไหว้กราบก็เกิดขึ้นจาก

การเคารพพระศาสนา การช่างทั้งหลายมีการก่อสร้าง การปั้นรูป การเขียนรูปศิลปะอันประณีตบรรจงต่าง ๆ เช่น การประดิษฐ์ดอกไม้สด ดอกไม้แห้ง ก็ล้วนแต่ตกแต่งขึ้นเพื่อบูชาสวรรค์ คือพระศาสนานั่นเอง ฉะนั้น การที่จะถือว่าพระศาสนาเป็นพ่อแม่ของวัฒนธรรมนั้น เห็นจะไม่ผิดแน่

ข้อ ๒. ที่พระพุทธเจ้าไม่ใช่คนไทยนั้น ทางศาสนาท่านไม่มีชาติ ชั้น วรรณะ ท่านมีแต่มนุษย์ชาติ ถ้าพระพุทธเจ้าทรงมีแต่พวกพ้องแล้ว ก็คงจะเสด็จกลับไปสั่งสอนพระธรรมในบ้านเมืองของพระองค์แต่แห่งเดียว พระองค์เองก็จะเป็นสุขสบายไม่ต้องทรงพระดำเนินไปด้วย พระบาทเปล่าอยู่จนพระชนม์ได้จนถึง ๘๐ พรรษา ทั้งนี้ก็เพราะทรงเห็นแก่มนุษย์ชาติโดยมิได้เลือกชาติ ชั้น และวรรณะนั่นเอง

ข้อ ๓. คือ คำว่า วัฒนธรรม ที่เข้าใจว่าเราต้องเป็นเจ้าของไม่ใช่เอาของใครมานั้นถูกต้องแล้ว เช่น ฝรั่งเขาขอบคุณพระเจ้าก่อนรับประทานอาหารที่เรียกว่า say grace นั้น เขาเคยถามเราว่า ธรรมเนียมไทยมีอย่างนี้หรือไม่ ข้าพเจ้าตอบว่ามี แต่เพราะเราไม่มี God เรามีแต่เทวดาที่รักษาสิ่งต่าง ๆ ตามทางศาสานาพราหมณ์ ซึ่งเป็นคัมภีร์เก่าของพระพุทธศาสนา

เราจึงไหว้แม่โพสพเมื่อกินข้าวแล้ว เพราะเราเชื่อว่าแม่โพสพเป็นเทวดาที่รักษาข้าวที่เรากินเราก็ขอบคุณแม่โพสพนั้น เมื่อฝรั่งเขาได้ฟังเช่นนั้น เขาก็ร้องว่า อ๋อ วัฒนธรรมของท่านก็สูงเหมือนกันเป็นอันว่าเราก็ไม่ใช่คนป่า และมีวัฒนธรรมมาแล้วเช่นเดียวกับฝรั่งเหมือนกัน.

ปัญหา ต่างที่ลัทธิคอมมิวนิสต์เขาโฆษณาว่า ลัทธิคอม-มิวนิสต์กับศาสนาพุทธเหมือนกัน ขอให้ประทานอธิบายด้วย ว่ามีความจริงอย่างไร ที่เขาโฆษณานั้นเป็นไปได้หรือ ?

ตอบ ก่อนจะตอบปัญหานี้เราต้องทำความเข้าใจในระหว่างคำว่าลัทธิกับศาสนาเสียก่อน คือคำว่าลัทธิหรือ ism นั้นเป็นเรื่องที่ผู้คิด ๆ ขึ้นเพื่อประโยชน์ของคนพวกหนึ่ง เช่น Hitler คิดนาซิซึ่ม Nazism ขึ้นก็เพื่อประโยชน์ของคนหมู่เดียวคือเยอรมัน Marx คิดคอมมูนิสซึ่มขึ้นก็เพื่อประโยชน์ของกรรมกร ส่วนกฎเกณฑ์ของเขา ก็มีเปลี่ยนแปลงไปได้ตามเหตุการณ์และกาละเวลา ส่วนศาสนานั้นผู้คิดคิดขึ้นเพื่อความสงบของมนุษย์ชาติทั่ว ๆ ไปไม่มีกฎเกณฑ์ว่า ผู้ใดจะได้สิทธิพิเศษจากผู้ใด คำสอนก็เป็นสัจจะธรรมคือความจริงไม่มีผู้ใด

จะเปลี่ยนแปลง เช่นว่ามีเกิดแล้วต้องมีตายเป็นต้น สมัยใดก็ต้องยอมรับว่าจริงทั้งนั้น โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาซึ่งเต็มไปด้วยความจริงและเหตุผล จึงทำให้เราเชื่อมั่นด้วยปัญญา คือ Wisdom Faith ไม่ใช่เชื่ออย่างงมงายเลย

ที่เขาเข้าใจว่าเหมือนกันนั้น เห็นจะเป็นเพราะเข้าใจผิดในเรื่องพระวินัยของพระสงฆ์ที่มีอยู่ว่า ถ้าใครถวายของแก่พระสงฆ์แล้วให้พระใช้ร่วมกัน ทั้งนี้ท่านหมายเอาคำว่าสงฆ์ คือพระหลายองค์ เกินกว่า ๕ องค์ขึ้นไปแล้วจึงเป็นสงฆ์ ที่ท่านให้ใช้รวมกันได้ก็เพราะ พระมีสมบัติเพียงอัฐบริขาร ๘ สิ่งเท่านั้น ท่านก็รวมกันได้สะดวก แม้เช่นนั้นพระพุทธเจ้าได้โปรดประทานพุทธานุญาตว่า ถ้าเขาเจาะจงให้องค์ใดก็เป็นของององค์นั้นได้ ส่วนคอมมูนิสต์เอาศีลของพระนี้มาใช้กับคฤหัสถ์ครองเรือน ซึ่งมีหน้าที่จะต้องเลี้ยงพ่อแม่ลูกเมีย ข้าทาสบริวาร จะเอาไปรวมกับใครได้ ถึงจะรวมได้ก็ต้องใช้กำลังบังคับ เมื่อต้องใช้กำลังบังคับหนักเข้า มันก็ต้องเกิดปฏิกิริยาคือมีผู้แข็งข้อสู้เป็นธรรมดาของมนุษย์ที่รักเสรีภาพ เหตุการณ์ทั้งหลาย จึงกลายเป็นทำให้โลกเกิดยุ่งยากไปทุกแห่งหนดังทุกวันนี้ ส่วนพระพุทธศาสนานั้น ท่านสอนให้เห็นความจริง

ของชีวิต แล้วเห็นอกเห็นใจกันช่วยเหลือกันด้วยความเต็มใจเอง ไม่มีการบังคับกดขี่ จึงเป็นเรื่องตรงกันข้ามแทนที่จะเหมือนกัน ฉะนั้นขอให้เราเข้าใจเสียให้ถูกต้อง แล้วชวนกันเป็นพุทธศาสนิกชนมาก ๆ ขึ้นจะดีกว่า จะได้เป็นสุขทั่ว ๆ กัน

ปัญหา พุทธศาสนาเป็นยาเสพติดจริงหรือไม่ ?

ตอบ ข้าพเจ้าต้องถามก่อนว่า เสพติดชนิดไหน และติดอย่างไร ถ้าติดชนิดเฮโรอีนก็ไม่ดีแน่ เพราะทำให้กระวนกระวาย แล้วทำแต่ความชั่วและในที่สุดก็ตายเร็วด้วย แต่ถ้าเสพติดจนทำความดีเสมอ ด้วยเชื่อในกรรมว่าทำดีจะได้ดีทำชั่วจะได้ชั่วแล้วทำแต่บุญกุศล ช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยยินดีเห็นเขาได้รับความสุขก็ต้องเรียกว่าเสพติด เช่นนี้ดี เรื่องศาสนานั้นทุกศาสนามีความมุ่งหมายจะยกระดับมนุษย์ให้สูงกว่าสัตว์เดรัจฉาน ฉะนั้นผู้ใดยิ่งติดศาสนาได้มากเท่าใดก็ยิ่งสูงกว่าสัตว์เท่านั้น จึงควรจะยินดีในการเสพติดในศาสนาไม่ใช่หรือ ขอให้ท่านคิดดูให้หลาย ๆ ครั้งจะเข้าใจได้.

ปัญหา ทำไมพระภิกษุจึงไม่ฉันอาหารมื้อเย็น ?

ตอบ เพราะในสมัยพุทธกาลนั้น พระสงฆ์ออกบิณฑบาต ๒ ครั้ง คือเช้าครั้งหนึ่ง เย็นครั้งหนึ่ง แต่พวกที่ไม่

นับถือพุทธก็นินทากล่าวร้ายว่า ลูกศิษย์พระสมณะโคดมออกบิณฑบาตตอนเย็น เพื่อจะขึ้นขะโมยและลักลอบหาผู้หญิงในตอนมืด เมื่อพระพุทธเจ้าทรงทราบแล้วก็ทรงเรียกประชุมสงฆ์และมีพระพุทธดำรัสว่า ถ้าพระพุทธศาสนาเจริญขึ้น จำนวนสงฆ์ก็จะต้องมีมากขึ้น เมื่อมีจำนวนมากก็ย่อมจะมีดีบ้างชั่วบ้างปะปนกันเป็นธรรมดา ฉะนั้นถ้าจะตัดข้อหานี้เสียให้เด็ดขาดแล้ว ก็จะต้องปรึกษากันว่าเราจำเป็นจะต้องมีชีวิตอยู่ด้วยอาหาร ๓ มื้อหรือไม่ พระสงฆ์ทูลว่าไม่จำเป็น เพียงอาหาร ๒ มื้อก็จะยังชีวิตให้เป็นไปได้ จึงตกลงกันในที่ประชุมสงฆ์ว่า ต่อไปนี้จะไม่ฉันอาหารในเวลาวิกาล หรือเมื่อพระอาทิตย์ตกแล้ว ต่อมาเกิดปัญหาว่าพระอาทิตย์ตกแล้วนั้นเวลาไรแน่ ทางมหายานตีความว่าย่ำค่ำไปแล้ว จึงฉันเย็นก่อนพระอาทิตย์ตกได้ แต่ทางเถรวาทคือพวกเราถือเอาแต่พระอาทิตย์เริ่มตก คือก่อนเที่ยง เพื่อให้แน่ว่าไม่ผิดแน่เที่ยงแล้วเป็นไม่ฉันอาหารอีก แต่พระพุทธเจ้าก็ได้ทรงอนุญาตให้ฉันได้หลายอย่างมีอาหารน้ำ และลูกไม้บางอย่างก็ฉันได้ตลอดเวลา และองค์ใดอาพาธ คือเจ็บไข้ ก็ฉันอาหารได้ตามหมอสั่ง แต่พระที่ท่านเคร่งท่านจะไม่ยอมฉันเลย ดังเคยมีตัวอย่าง

เมื่อสมเด็จพระมหาสมณเจ้า ฯ วัดบวรนิเวศ ฯ ประชวรเป็นที่ปี. หมอทูลขอให้เสวยพระอาหารเย็นเพื่อบำรุงพระกำลัง ท่านก็ไม่ทรงยอมเป็นเด็ดขาด จนหมอฝรั่งแอบเอาไข่ไก่ใส่ปนไปกับยาให้เสวย แต่ก็ไม่เป็นผลอย่างไร เพราะท่านทรงเป็นมากเสียแล้ว.

การอธิษฐาน คือความตั้งใจสำรวมใจให้แน่วแน่ ให้มีอารมณ์เป็นอันหนึ่งอันเดียว ไม่ให้จิตใจฟุ้งซ่าน เพื่อให้เกิดพลังจิตมุ่งไปยังผู้ที่เราอุทิศส่วนบุญให้ พร้อมทั้งกล่าวคำอธิษฐาน ผลบุญก็จะสำเร็จแก่ผู้นั้นสมประสงค์

ปัจจุบันนี้ ยังมีผู้ที่ไม่เข้าใจวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับพิธีทำบุญต่าง ๆ อยู่มาก อาทิเช่นเมื่อทำบุญตักบาตรในตอนเช้าแล้วไม่ทราบว่าจะใช้คำอธิษฐานอย่างไร จึงขอรวบรวมคำอธิษฐานสำหรับใช้ประกอบการทำบุญในวาระต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับพุทธศาสนิกชนใช้ปฏิบัติ

บทบูชาพระ

เมื่อจุดธูปแล้ว บูชาพระดังนี้

พุทธะปูชา มะหาเตชะวันโต ธัมมะปูชา มะหาปัญโญ สังฆะปูชา มะหาโภคะวะโห ติโร คะนาถัง อัคคีปุบผัง อะหังคิเน สีสิตะสัพพะโก ธาเรนโต ลัคกะตะยัง ปะระมังสุขขัง

ก่อนอธิษฐานสิ่งใด ควรตั้งนะโม ๓ จบก่อน

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

ไหว้พระพุทธ

อะระหัง สัมมา สัมพุทโธ ภะคะวา พุทธังภะคะวันตัง อภิวาเทมิ

ข้าพเจ้าขออภิวาทกราบไหว้ ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า
เป็นผู้ไกลจากกิเลศ ตรัสรู้ชอบ พระองค์นั้น

ไหว้พระธรรม

สวากขาโต ภะคะวะตาธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ
ข้าพเจ้าขอกราบไหว้ซึ่งพระธรรมของผู้มีพระภาคเจ้า

ไหว้พระสงฆ์

สุปะฏิบันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ
ข้าพเจ้าขอกราบไหว้ซึ่งพระสงฆ์สาวกของพระผู้มี
พระภาคเจ้านั้น ซึ่งปฏิบัติดีแล้ว

บูชาพระพุทธ

อิมินา สักกาเรนะ พุทธัง อะภิปูชะยามิ
ข้าพเจ้าขอบูชาเฉพาะซึ่งพระพุทธเจ้า
ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้

บูชาพระธรรม

อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง อะภิปูชะยามิ
ข้าพเจ้าขอบูชาเฉพาะซึ่งพระธรรม
ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้

บูชาพระสงฆ์

อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อะภิปูชะยามิ
ข้าพเจ้าขอบูชาเฉพาะซึ่งพระสงฆ์
ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้

อาราธนาศีล ๕

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ
ติสะระเณนะสะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ
ทุติยัมปิ .....ฯ ล ฯ
ตะติยัมปิ .....ฯ ล ฯ
(ถ้าจะอาราธนาศีล ๘ ให้เปลี่ยนคำว่า ปัญจะ เป็น อัฏฐะ)

อาราธนาอุโบสถศีล

มะยัง ภันเต ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐังคะสะมันนาคะตัง

อุโปสะถัง ยาจามะ (ว่า ๓ หน)

อุโบสถศีล

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต

สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ (ว่า ๓ หน)

ไตรสรณาคมน์

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้า ถึงซึ่งพระพุทธเจ้า เป็นที่พึ่งเป็นที่ระลึก

ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้า ถึงซึ่งพระธรรม เป็นที่พึ่งเป็นที่ระลึก

สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้า ถึงซึ่งพระสงฆ์ เป็นที่พึ่งเป็นที่ระลึก

ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้า ถึงซึ่งพระพุทธเจ้า เป็นที่พึ่งเป็นที่ระลึก

แม้วาระที่สอง

ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้า ถึงซึ่งพระธรรม เป็นที่พึ่งเป็นที่ระลึก

แม้วาระที่สอง

ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้า ถึงซึ่งพระสงฆ์ เป็นที่พึ่งเป็นที่ระลึก

แม้วาระที่สอง

ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้า ถึงซึ่งพระพุทธเจ้า เป็นที่พึ่งเป็นที่ระลึก

แม้วาระที่สาม

ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้า ถึงซึ่งพระธรรม เป็นที่พึ่งเป็นที่ระลึก

แม้วาระที่สาม

ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้า ถึงซึ่งพระสงฆ์ เป็นที่พึ่งเป็นที่ระลึก

แม้วาระที่สาม

(ต่อไปเฉพาะพระว่าดังนี้)

ติสะระณะคะมะนัง นิฏฐิตัง ฯ

(รับว่า อามะ ภันเต)

ศีล ๘

ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากทำสัตว์ที่มีชีวิตให้ตายล่วงไป ด้วยกาย หรือ วาจา

อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากถือเอาพัสดุอันบุคคลอื่นหวงห้าม

อะพรัหมะจะริยา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากการประพฤติผิด มิใช่กิจพรหมจรรย์

มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากวาจาที่กล่าวเท็จไม่จริง ล่อลวงผู้อื่น

สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขา-ปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือดื่มน้ำที่ทำผู้ดื่มให้เมา กล่าวคือสุราและเมรัย

วิกาละโภชะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากบริโภคอาหารในเวลาอันผิด ตั้งแต่พระอาทิตย์เที่ยงแล้วไปจนถึงอรุณขึ้นมาใหม่

นัจจะคีตะวาทิตะวิสูกะทัสสะนะ มาลาคันธะวิเลปะนะ ธาระณะมัณฑะนะวิภูสะนัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากการดูฟ้อนรำขับร้อง และประโคมเครื่องดนตรีบรรดาเป็นข้าศึกแก่กุศลและทัดทรงตบแต่งประดับประดาร่างกาย ด้วยดอกไม้ของหอม และเครื่องลูบไล้ให้เกิดยั่วยวนต่าง ๆ

อุจจาสะยะนะ มะหาสะยะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากที่นั่งและที่นอนอันสูงใหญ่ ภายในใส่นุ่นและสำลี ฯ

จบอุโบสถศีล

อิมัง อัฏฐังคะสะมันนาคะตัง, พุทธะปัญญัตตัง อุโปสะถัง อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง, สัมมะเทวะ อะภิรักขิตุง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานอุโบสถ ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ อันประกอบด้วยองค์แปดประการนี้ เพื่อจะรักษาไว้ด้วยดีมิให้ขาด มิให้ทำลาย ตลอดวันหนึ่งคืนหนึ่ง ณ เวลาวันนี้

(ต่อไปว่าเฉพาะพระดังนี้)

อิมานิ อัฏฐะ สิกขาปะทานิ อุโปสะถะสีละวะเสนะ สาธุกัง กัตะวา อัปปะมาเทนะ รักขิตัพพานิ ฯ

(รับว่า อามะ ภันเต)

(พระว่าต่อไป)

ปาณัง นะ หัญเญ นะ จาทินนะมาทิเย
มุสา นะ ภาเส นะ จะ มัชชะโปสิยา
อะพรัหมจารา วิระเมยยะ เมถุนา
รัตติง นะ ภุญเชยยะ วิกาละโภชะนัง
มาลัง นะ ธาเร นะ จะ คันธะมาจะเร
มัญเจ ฉะมายัง วะ สะเยถะ สันถะเต
เอตัญหิ อัฏฐังคิกะมาหุโปสะถัง

พุทเธนะ ทุกขันตะคุณา ปะกาสิตัง
ตัสะมา หิ ตุมเหปิ อิทานิ สัพเพ
ยะถา สะมาหินนะมิมัง อุโปสะถัง
เอกัมปิ อังคัง อะวิติกกะมิตะวา
สะทา สัตตา รักขะถะ อัปปะมัตตา ฯ

สีเลนะ สุคะติง ยันติ สีเลนะ โภคะสัมปะทา,
สีเลนะ นิพพุติง ยันติ ตัสะมา สีลัง วิโสธะเย ฯ

อาราธนาพระปริตต์ (สวดมนต์)

วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะทุกขะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง
วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะภะยะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง
วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะโรคะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง.

อาราธนาพระธรรมเทศนา

พรหมา จะ โลกาธิปะติ สะหัมปะติ กัตอัญชะลี อันธิวะรัง อะยาจะถะ สันตีธะ สัตตาปปะระ ชักขะ-ชาติกา เทเสตุ ธัมมัง อนุกัมปิมัง ปะชัง.

จบข้าวใส่บาตร (ยกขันข้าวขึ้นจบ)

อะหัง ภันเต โภชะนานัง สาลีนัง ปะริสุทธัง พุทธะกะสังฆัง ปิณฑะปาตัง กะโร โหตุ.

บทกรวดน้ำยังกิญจิ

ยังกิญจิ กุสะลัง กัมมัง กัตตัพพัง กิริยัง มะมะ กาเยนะ วาจานะมะสา ติทะเส สุคะตัง กะตัง เย สัตตา สัญญิโน อัตถิ เย จะ สัตตา อะสัญญิโน กะตัง บุญญะผะลัง มัยหัง สัพเพ ภาคี ภะวันตุ เต เย ตัง กะตัง สุวิทิตัง ทินนัง ปุญญะผะลัง มะยา เย จะ ตัตถะ นะ ชานันติ เทวา คันตะวา นิเวทะยุง สัพเพ โลกัมหิ เย สัตตา ชีวันตาหาระเหตุกา มะปุญญัง โภชะนัง สัพเพ ละภันตุ มะมะ เจตะสาติ.

คำกรวดน้ำ

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ อุปัชฌายา คุณุตตะรา, อาจาริยูปะการา จะ มาตา ปิตา จะ ญาตะกะ ปิยามะมัง สุริโยจันทิมา ราชา คุณะวันตา นะราปิ จะ, พรหมะมารา จะ อินทรา จะ โลกะปาลา จะ เทวตา, ยะโม มิตตา

มะนุสสา จะ มัชฌัตตา เวระกาปิ จะ สัพเพ สัตตา สุขี โหนตุ ปุญญานิ ปะกาตานิ เม, สุขัญจะ ติวิธัง เทนตุ ขิปปัง ปาเปถะ โว มะตัง ฯ

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ อิมินา อุทิสเสนนะจะ ขิปปาหัง สุละเภเจวะ ตัณหุปาทานะเฉทะนัง, เย สันตาเน หินา ธัมมา ยาวะนิพพานะโต มะมัง, นัสสันตุ สัพพะทาเยวะ ยัตถะ ชาโย ภะเว ภะเว อุชุจิตตัง สติ ปัญญา สัลเลโข วิริยัมหินา, มารา ละภันตุ โนกาสัง กาตุญจะ วิริเยสุ เม, พุทธาทิปะวะโร นาโถ ธัมโม นาโถ วารุตตะโม, นาโถ ปัจเจกะพุทโธ จะสังโฆ นาโถตะโร มะมัง, เต โสตตะมานุภาเวนะ มาโรกาสัง ละภันตุ มา ฯ

จะกรวดแบบย่อก็ได้ ว่า อิทัง โน ปุญญัง ญาตะกานัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย.

ถ้าว่าคำบาลีไม่ได้ ให้นึกเป็นภาษาไทย เช่น ขออุทิศผลอันเกิดแต่การบริจาคทานนี้แก่,,....... ขอผลนี้ จงสำเร็จแก่.........และขอให้ จงมีความสุขในคติภพนั้น ๆ เทอญ.

(ที่ละไว้ออกชื่อผู้ที่จะอุทิศกุศลให้)

คำภาวนาเวลารดน้ำศพ

อิทัง มะตะกะสะรีรัง อุทะกัง วิยะ สัญจิตัง อะโหสิกัมมัง.

ขอศพนี้จงอโหสิกรรมเหมือนน้ำที่ข้าพเจ้าได้รดแล้วนี้เถิด

คำภาวนาเวลาเผาศพ

อะยัมปิ โข เม กาโย เอวัง ภาวี เอวัง ธัมโม เอวัง อะนะตีโต

กายของเรานี้ ต้องเป็นอย่างนี้เหมือนกัน มีอย่างนี้เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความเป็นอย่างนี้ไปได้

คำภาวนาเวลาทอดผ้าศพให้พระบังสุกุล

นามะรูปัง อนิจจัง นามะรูปัง ทุกขัง นามะรูปัง อะนัตตา

นามรูป ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน

คำถวายทานสามัญ

อิทัง เม ทานัง มาตาปิตุอาทีนัง ญาตะกานัง สังวัตตะตุ มัยหัง มาตาปิตาทะโย ญาตะกา อิมัสสะ ทานัสสะ ปัตติง ละภันตุ มะมะ เจตะสา

ขอทานของข้าพเจ้านี้ จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลาย มีบิดามารดาเป็นต้น ขอญาติทั้งหลายมีบิดามารดาเป็นต้นของข้าพเจ้า จงได้รับส่วนแห่งทานนี้ ตามความตั้งใจของข้าพเจ้าเถิด

คำถวายข้าวบูชาพระพุทธ

อิมัง สูปะพยัญชะนะสัมปันนัง สาลีนัง โภชะนัง อุทะกัง วะรัง พุทธัสสะ ปูเชมิ

ข้าพเจ้าขอบูชาข้าวสาลี พร้อมทั้งแกงและกับและน้ำอันประเสริฐนี้ แด่พระพุทธเจ้า

คำลาข้าวพระพุทธ

เสสัง มังคะลัง ยาจามิ

ข้าพเจ้าขอส่วนเหลือที่เป็นมงคล

คำอธิษฐานเวลาทำบุญ

สุทินนัง วะตะ เม ทานัง อาสะวักขะยาวะหัง โหตุ

ขอทานที่ข้าพเจ้าถวายดีแล้วนี้ จงเป็นเหตุให้ข้าพเจ้าหมดความเศร้าหมองใจเถิด

คำถวายสังฆทานสงฆ์

อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวะรานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอจงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์แลความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนาน เทอญ

คำถวายสังฆทานอุทิศผู้ตาย

อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคันหาตุ อัมหากัญเจวะ มาตาปิตุอาทีนัญจะ ญาตะกานัง หิตายะ

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับภัตตาหาร กับทั้ง

บริวารทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย แก่ญาติทั้งหลาย มีมารดาบิดาเป็นต้นด้วย (ที่ละโลกนี้ไป) ตลอดกาลนาน เทอญ

คำถวายข้าวสาร

อิมานิ มะยัง ภันเต ตัณฑุลานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ตัณฑุลานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอถวายข้าวสาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แด่พระสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับข้าวสาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน เทอญ

คำถวายข้าวสงฆ์ (สังฆทาน)

อิมัสมิง ฐาเนเยวะ, อิมานิ, ภัตตานิ (สะปะริวารานิ) สูปะพยัญชะนะสัมปันนานิ, สะปานะกานิ สะเภสัชชานิ พุทธัปปะมุขัสสะ เหมะ ทุติยัมปิ....ตะติยัมปิ....

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอถวายภัตตาหารทั้งหลายเหล่านี้ กับทั้งแกงและกับ น้ำปานะและยา แก่พระภิกษุสงฆ์ มีพระพุทธเป็นประธานในที่นี้ (ว่า ๓ หน)

คำแผ่เมตตา

สัพเพ สัตตา อะเวรา สัพเพ สัตตา อัพยาปัชฌา สัพเพ สัตตา อะนีฆา สัพเพ สัตตา สุขี อัตตานัง ปะริหะรันตุ

ขอสรรพสัตว์ จะเป็นผู้ไม่มีเวร จงไม่เบียดเบียนกัน จงเป็นสุข ๆ รักษาตน ให้พ้นจากทุกข์ทั้งสิ้นเถิด

คำถวายผ้าไตรอุทิศแก่ผู้ตาย

อิมานิ มะยัง ภันเต ติจีวะรานิ อัยยัสสะ เทมะ สาธุ โน ภันเต อะยัง ติจีวะระปูชาวิปาโก อัมหากัง มาตาปิตุอาทีนัง ญาตีนัง กาละกะตานัง สังวัตตะตุ อัมหากัง มาตาปิตุอาทะโย ญาตะกา ทานะปัตติง ละภันตุ อัมหากัง เจตะสา

ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอถวายจีวรเหล่านี้แก่พระคุณเจ้า ขอผลแห่งการบูชาด้วย

ไตรจีวรนี้ จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลาย มีมารดาบิดาเป็นต้น ผู้ล่วงลับไปแล้วของข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอญาติทั้งหลายมีมารดาบิดาเป็นต้น ของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงได้รับส่วนแห่งทาน ตามความตั้งใจของข้าพเจ้าเถิด

คำถวายเภสัช

อิมานิ มะยัง ภันเต คิลานะปัจจะยะเภสัชชะปะริกขารานิ อิธะ อาเนตะวา ฐะปิตานิ ภิกขุ สังฆัสสะ นิยยาเทมิ สาธุโน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ คิลานะปัจจะยะเภสัชชะปะริกขารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายยาแก้ไข้ ซึ่งได้นำมาตั้งไว้ ณ ที่นี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับยาแก้ไข้เหล่านี้ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนาน เทอญ

คำถวายผ้าป่า

เอตานิ มะยัง ภันเต จีวะรานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ เอตานิ

จีวะรานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายจีวรทั้งหลายเหล่านี้แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับจีวรทั้งหลายเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนาน เทอญ

คำถวายผ้ากฐินอย่างมหานิกาย

อิมัง สะปะริวารัง กะฐินะจีวะระทุสสัง สังฆัสสะ โอโณชะยามะ (ว่า ๓ หน)

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้ากฐินจีวรกับบริวารนี้แก่พระสงฆ์

ชัยมงคลคาถา

พาหุง สะหัสสะมะภินิมมิตะสาวุธันตัง ครีเมขะลัง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง ทานาทิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคลานิ

มาราติเรกะมะภิยุชฌิตะสัพพะรัตติง โฆรัมปะนาฬะวะกะมักขะมะถัทธะยักขัง ขันตีสุทันตะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

นาฬาคิริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง ทาวัคคิจัก กะมะสะนีวะ สุทารุณันตัง เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

อุกขิตตะขัคคะมะติหัตถะสุทารุณันตัง ธาวันติโย ชะนะปะถังคุลิมาละวันตัง อิทธีภิสังขะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

กัตตะวานะ กัฏฐะมุทะรัง อิวะ คัพภินียา จิญจายะ ทุฏฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัชเฌ สันเตนะโสมะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

สัจจัง วิหายะ มะติสัจจะกะวะทะเกตุง วาทาภิโรปิ ตะมะนัง อะติอันธะภูตัง ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

นันโทปะนันทะภุชะคัง วิพุธัง มะหิทธิง ปุตเตนะ เถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต อิทธูปะเทสะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

ทุคคาหะทิฏฐิภุชะเคนะ สุทัฏฐะหัตถัง พรัหมัง วิสุทธิชุติมิทธิพะกาภิธานัง ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะละนิ

เอตาปิ พุทธะชะยะมังคะละอัฏฐะคาถา โย วาจะโน ทินะทิเน สะระเต มะตันที หิตะวานะเนกะ วิวิธานิ จุปัททะวานิ โมกขัง สุขัง อาธิคะเมยยะ นะโร สะปัญโญ ฯ

คาถาสำหรับสวดบูชาพระประจำวันเกิด ๗ วัน

บทสวดสำหรับพระวันอาทิตย์

เมื่ออาทิตย์เข้ามาเสวยอายุ หรือเข้ามาแทรก ให้สวดโมรปริตต์ ถ้าจะสวดให้เต็มตามกำลังต้องสวด ๖ จบ และสวดบูชาพระปางถวายเนตร

อุเทตะยัญจักขุมา เอกะราชา หะริสสะวัณโณ ปะฐะวิปปะภาโส ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริส สะวัณณัง ปะฐะวิปปะภาสัง ตะยัชชะ คุตตา วิหะเรมุ ทิวะสัง เย พราหมะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตติยา อิมังโส ปะริตตัง กัตตะวา โมโร จะระติ เอสะนาฯ

อะเปตะยัญจักขุมา เอกะราชา หะริสสะวัณโณ ปะฐะวิปปะภาโส ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริส สะวัณณัง

ปะฐูะวิปปะภาสัง ตะขัชชะ คุตตา วิหะเรมุ รัตติง เย พราหมะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตติยา อิมังโส ปะริตตัง กัตตะวา โมโร วาสะมะกัปปะยีติ ฯ

บทสวดสำหรับพระวันจันทร์

เมื่อพระจันทร์เข้ามาเสวยอายุ หรือเข้ามาแทรก ให้สวดบทยันทุน ถ้าจะสวดให้เต็มตามกำลังต้องสวด ๑๕ จบ และสวดบูชาพระปางห้ามญาติ

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง พุทธานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง ธัมมานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง สังฆานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ

บทสวดสำหรับพระวันอังคาร

เมื่อพระอังคารเข้ามาเสวยอายุ หรือเข้ามาแทรก ให้สวดบทยัสสานุภาวโต ถ้าจะสวดให้เต็มตามกำลัง ต้องสวด ๘ จบ และสวดบูชาพระปางไสยาสน์

ยัสสานุภาวะโต ยักขา เนวะ ทัสเสนติ ภิงสะนัง ยัมหิ เจวานุยุญชันโต รัตตินทิวะมะตันทิโต สุขัง สุปะติ สุตโต จะ ปาปัง กิญจิ นะ ปัสสะติ เอวะมาทิคุณูเปตัง ปะริตตันตัมภะณามะ เห ฯ

บทสวดสำหรับพระวันพุธ

เมื่อพระพุธเข้ามาเสวยอายุ หรือเข้ามาแทรก ให้สวดบทสัพพาสี ถ้าจะสวดให้เต็มตามกำลังต้องสวด ๑๗ จบ และสวดบูชาพระปางอุ้มบาตร

สัพพาสีวิสะชาตีนัง ทิพพะมันตาคะทัง วิยะ
ยันนาเสติ วิสัง โฆรัง เสสัญจาปิ ปะริสสะยัง
อาณักเขตตัมหิ สัพพัตถะ สัพพะทา สัพพะปาณินัง
สัพพะโสปิ นิวาเรติ ปะริตตันตัมภะณามะ เห ฯ

บทสวดสำหรับพระวันพฤหัสบดี

เมื่อพระพฤหัสบดีเข้ามาเสวยอายุ หรือเข้ามาแทรก

ให้สวดบทปุเรนตัมโพ ถ้าจะสวดให้เต็มตามกำลัง ต้องสวด ๑๙ จบ และสวดบูชาพระปางสมาธิ

ปุเรนตัมโพธิสัมภาเร นิพพัตตัง วัฏฏะชาติยัง
ยัสสะ เตเชนะ ทาวัคคิ มหาสัตตัง วิวัชชะยิ
เถรัสสะ สาริปุตตัสสะ โลกะนาเถนะ ภาสิตัง
กัปปัฏฐายิ มหาเตชัง ปะริตตันตัมภะณามะ เห ฯ

บทสวดสำหรับพระวันศุกร์

เมื่อพระศุกร์เข้ามาเสวยอายุ หรือเข้ามาแทรก ให้สวดบทยัสสานุสสะระเณนาปิ ถ้าจะสวดให้เต็มกำลัง ต้องสวด ๒๑ จบ และสวดบูชาพระปางรำพึง

ยัสสานุสสะระเณนาปิ อันตะลิกเขปิ ปาณิโน
ปะติฏฐะมะธิคัจฉันติ ภูมิยัง วิยะ สัพพะทา
สัพพูปัททะวะชาลัมหา ยักขะโจราทิสัมภะวา
คะณะนา นะ จะ มุตตานัง ปะริตตันตัมภะณามะ เห ฯ

บทสวดสำหรับพระวันเสาร์

เมื่อพระเสาร์เข้าเสวยอายุ หรือเข้ามาแทรก ให้สวดบทยะโตหัง ถ้าจะสวดให้เต็มตามกำลังต้องสวด ๑๐

จบ และสวดบูชาพระปางนาคปรก

ยะโตหัง ภะคินิ อะริยายะ ชาติยา ชาโต นาภิชา นามิ สัญจิจจะ ปาณัง ชีวิตา โวโรเปตา เตนะ สัจเจนะ โสตถิ คัพภัสสะ ฯ

บทสวดสำหรับพระราหู

เมื่อพระราหูเข้ามาเสวยอายุ หรือเข้ามาแทรก ให้สวดบทกินนุสันตรมาโน ถ้าจะสวดให้เต็มตามกำลัง ต้องสวด ๑๒ จบ และสวดบูชาพระปางบ่าเลไลยก์

กินนุ สันตะระมาโน วะ ราหุ จันทัง ปะมุญจะสิ
สังวิคคะรูโป อะคัมมะ กินนุ ภีโต วะ ติฏฐะสีติ
สัตตะขา เม ผเล มุทธา ชีวันโต นะ สุขัง ละเภ
พุทธะคาถาภิคีโตมะหิ โน เจ มุญจัยยะ จันทิมันติ ฯ

กินนุ สันตะระมาโน วะ ราหุ สุริยัง ปะมุญจะสิ
สังวิคคะรูโป อาคัมมะ กินนุ ภีโต วะ ติฏฐะสีติ
สัตตะธา เม ผเล มุทธา ชีวันโต นะ สุขัง ละเภ
พุทธะคาถาภิคีโตมหิ โน เจ มุญจัยยะ สุริยันติ ฯ

คาถาบูชาพระอรหันต์ ๘ ทิศ

พุทโธ จะ มัชฌิโมเสฏโฐ สาริปุตโต จะ ทักขิเณ

ปัจฉิเม ปิจะ อะนันโต อุตตะเร โมคคัลลานะโก
โกณฑัญโญ ปุระพาเค จะ พายัพเพ จะ คะวัมปะติ
อุปาลี หะระติฏฐาเน อาคะณัยเย จะ กัสสะโป
ราหุโลเจวะ อิสาเณ สัพเพเตพุทธะมังคะลา
โย ญัตวา ปูชิโต โลเก นิทุกโข นิรุปัททะโว
มหาเทโว มหาเตโช ชะยะโสตถี ภะวันตุ เม ฯ

คาถาพระอรหันต์ ๘ ทิศนี้ สำหรับใช้สวดคุ้มกันอุปัทวันตรายทุกประการ ฯ

พิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ช. ชุมนุมช่าง
๓๑๔/๗ ซอยหลังวัดตรีทศเทพ ถนนประชาธิปไตย
นครหลวงกรุงเทพธนบุรี โทร. ๘๒๗๖๐๔–๖๘๑๖๑๐
นายชม ศุขปริมัตถ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๑๕